

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการสะท้อนภาพของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในหนังสือพิมพ์ไทย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์ไทยในฐานะสถาบันทางสังคมที่มีเอกลักษณ์อันโดดเด่น ในด้านการสะท้อนภาพเหตุการณ์ เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน สังคม ประเทศชาติ มาสู่การรับรู้ของมวลชนผู้รับสารว่ามีการสะท้อนภาพของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมออกมาอย่างไร ลักษณะใด โดยมุ่งตอบคำถามในประเด็นต่อไปนี้

1. หนังสือพิมพ์ไทยมีลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมอย่างไร
2. หนังสือพิมพ์ไทยมีการใช้แหล่งข้อมูลอ้างอิงอย่างไรในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม
3. หนังสือพิมพ์ไทยมีความโน้มเอียงในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมไปในทิศทางใด
4. หนังสือพิมพ์ไทยมีการนำเสนอภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมออกมาอย่างไร

ในการศึกษาในครั้งนี้ใช้แนวทางการวิจัยโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์เนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทย ที่เจาะจงเลือกมาจำนวน 4 ชื่อฉบับ คือไทยรัฐ เดลินิวส์ มติชน และไทยโพสต์ ที่ออกวางจำหน่ายในช่วงระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2541-31 ธันวาคม 2541 สุ่มเลือกวันที่ศึกษาแบบหมุนเวียน ได้ชื่อฉบับละ 52 วัน รวม 208 ฉบับ ได้เนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมจำนวนทั้งสิ้น 777 ชิ้น โดยไทยรัฐนำเสนอจำนวน 202 ชิ้น เดลินิวส์ 216 ชิ้น มติชน 193 ชิ้น และไทยโพสต์ 166 ชิ้น

ทำการวิเคราะห์เนื้อหาการสะท้อนภาพของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมของหนังสือพิมพ์ไทย เพื่อมุ่งตอบคำถามในประเด็นการวิจัย โดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อคือ

1. รูปแบบการนำเสนอ
2. การวางตำแหน่งหน้าในการนำเสนอ
3. การให้ความสำคัญในการนำเสนอข่าว
4. ประเภทเนื้อหาของเหตุการณ์

5. ประเภทเนื้อหาในเชิงบวก-ลบ
6. การนำเสนอตามองค์ประกอบคุณค่าข่าว
7. สถานที่เกิดเหตุการณ์ในเนื้อหา
8. แหล่งข้อมูลอ้างอิงในเนื้อหาที่นำเสนอ
9. ทิศทางของเหตุการณ์ (บวก -กลาง-ลบ)
10. ภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมในเหตุการณ์

หลังจากนั้นจึงทำการทดสอบสมมติฐาน ด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์ (χ^2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างตามสมมติฐานการวิจัยในแต่ละหัวข้อดังต่อไปนี้

1. หนังสือพิมพ์ไทยมีการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในรูปแบบของข่าวมากกว่ารูปแบบอื่นๆ
2. หนังสือพิมพ์ไทยนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในตำแหน่งหน้าต่างประเทศมากกว่าหน้าอื่นๆ
3. หนังสือพิมพ์ไทยมักนำเสนอเนื้อหาในเชิงลบ มากกว่าเนื้อหาในเชิงบวก ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม
4. หนังสือพิมพ์ไทยมีการใช้แหล่งข้อมูลอ้างอิงบุคคลชาวมุสลิมและสื่อสารมวลชนของมุสลิมน้อยกว่าแหล่งอื่นๆ ในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม
5. หนังสือพิมพ์ไทยมีความโน้มเอียงในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นไปในทิศทางลบมากกว่าเนื้อหาในทิศทางบวกในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม
6. ภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยมักเป็นภาพลักษณ์ในเชิงลบมากกว่าภาพลักษณ์ในเชิงบวก

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบการนำเสนอ

หนังสือพิมพ์ไทยทุกฉบับ มีการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในรูปแบบของข่าวมากกว่ารูปแบบอื่นๆ โดยนำเสนอรวมกันเป็นจำนวนร้อยละ 60.36 รองลงมาได้แก่รูปแบบของภาพข่าวและภาพประกอบเนื้อหา ที่นำเสนอเพียงร้อยละ 18.01 คอลัมน์ประจำร้อยละ 13.89 รายงาน/สารคดี ร้อยละ 5.53 บทความและบทบรรณาธิการ นำเสนอเท่ากันที่ร้อยละ 0.77 และภาพการ์ตูนถูกนำเสนอที่น้อยที่สุดเพียงร้อยละ 0.66

ตำแหน่งหน้าในการนำเสนอ

หนังสือพิมพ์ไทยทุกฉบับมีการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในตำแหน่งหน้าต่างประเทศมากกว่าตำแหน่งหน้าอื่นๆ ก่อนข้างมาก โดยนำเสนอรวมกันเป็นจำนวนร้อยละ 64.09 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยนั้นมักเป็นเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในต่างประเทศนั่นเอง ส่วนตำแหน่งหน้าหนึ่งถูกนำเสนอรองลงมาเพียงร้อยละ 14.28 หน้าบทบรรณาธิการและข่าวการเมือง ร้อยละ 6.82 หน้าข่าวต่อ ร้อยละ 5.53 ขณะที่ตำแหน่งหน้าอื่นๆ ถูกนำเสนอไม่เกินร้อยละ 3 ทั้งสิ้น

การให้ความสำคัญในการนำเสนอข่าว

หนังสือพิมพ์ไทยทุกฉบับจะให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าว ของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม เป็นหัวข้อธรรมดาและหัวข้อรองหน้าในค่อนข้างมาก กล่าวคือนำเสนอรวมกันจำนวนร้อยละ 40.93 และ 25.58 ตามมาด้วยการนำเสนอเป็นหัวข้อนำหน้าใน ร้อยละ 17.91 หัวข้อธรรมดาหน้าหนึ่ง ร้อยละ 8.74 และหัวข้อรองหน้าหนึ่ง ร้อยละ 4.90 ขณะที่การนำเสนอเป็นหัวข้อนำหน้าหนึ่ง นำเสนอน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 1.91 เท่านั้น

ประเภทเนื้อหาของเหตุการณ์

หนังสือพิมพ์ไทยทุกฉบับมีการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในเนื้อหาประเภทความไม่สงบในสังคม-ปัญหาสังคม-อาชญากรรม-วินาศกรรม รวมกันมากที่สุดจำนวนร้อยละ 31.14 ส่วนเนื้อหาประเภทสงคราม-ความเคลื่อนไหวทางทหาร-กระบวนการสันติภาพ เนื้อหาประเภทการเมืองระหว่างประเทศ และเนื้อหาประเภทการเมืองในประเทศ ซึ่งเป็นเนื้อหาประเภทข่าวหนัก จะถูกนำเสนอมากเช่นกันโดยนำเสนอจำนวนร้อยละ 20.72 19.30 และ 16.73 เรียงตามลำดับ ขณะที่เนื้อหาประเภทอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาประเภทเศรษฐกิจ, ภัยพิบัติ-สิ่งแวดล้อม, ศิลปะ-วัฒนธรรม-บันเทิง, การศึกษา-วิทยาศาสตร์-การพัฒนา, ศาสนา และกีฬาถูกนำเสนอไม่มากนัก

ประเภทเนื้อหาในเชิงบวก-ลบ

หนังสือพิมพ์ไทยทุกฉบับ มีการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมเป็นเนื้อหา ในเชิงลบเป็นหลักไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความขัดแย้ง สงคราม หายนะ ภัยพิบัติ ปัญหาสังคม ฯลฯ โดยนำเสนอรวมกันเป็นจำนวนร้อยละ 82.11 ขณะที่เนื้อหาในเชิงบวก เช่นเนื้อหาในเชิงสร้างสรรค์ การพัฒนา ความก้าวหน้า ถูกนำเสนอเพียงร้อยละ 17.88 เท่านั้น

การนำเสนอตามองค์ประกอบคุณค่าข่าว

หนังสือพิมพ์ไทยทุกฉบับมีการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมโดยเน้นองค์ประกอบคุณค่าข่าวทางด้านความเด่นรวมกันมากที่สุด จำนวน ร้อยละ 32.30 รองลงมาได้แก่ความขัดแย้ง ร้อยละ 18.14 ความลึกลับ จับซ่อน ซ่อนเงื่อน ร้อยละ 16.21 ไร้อารมณ์และความรู้สึก ร้อยละ 10.42 ความสำคัญและผลกระทบร้อยละ 9.39 หายนะ ร้อยละ 5.01 ความก้าวหน้า ร้อยละ 4.63 ความใกล้ชิดร้อยละ 2.96 และมีองค์ประกอบคุณค่าข่าวด้านแปลก ใหม่ น้อยที่สุดเพียง ร้อยละ 0.90 เท่านั้น

สถานที่เกิดเหตุการณ์ในเนื้อหาที่นำเสนอ

หนังสือพิมพ์ไทยแต่ละชื่อฉบับ มีการนำเสนอสถานที่เกิดเหตุการณ์ในต่างประเทศ รวมกันมากที่สุดจำนวนร้อยละ 85.95 ส่วนสถานที่เกิดเหตุการณ์ในประเทศไทยเอง ถูกนำเสนอเพียงร้อยละ 14.05 ทั้งนี้ภูมิภาคที่เป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์ในเนื้อหาค่อนข้างมากคือภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันออกกลาง โดยนำเสนอจำนวนร้อยละ 38.90 และ 21.60 โดยมีประเทศอินโดนีเซีย อิรัก และมาเลเซีย เป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์มากที่สุดเรียงตามลำดับ ส่วนภูมิภาคอเมริกาเหนือ/ใต้ นำเสนอร้อยละ 9.63 กรุงเทพฯและภาคกลางของไทย ร้อยละ 7.31 เอเชียกลาง/ใต้ ร้อยละ 7.20 ขณะที่สถานที่เกิดเหตุการณ์ในภูมิภาคอื่นๆ ถูกนำเสนอกระจัดกระจายกันไปไม่มากนัก

แหล่งข้อมูลอ้างอิงในเนื้อหาที่นำเสนอ

ในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมนั้น หนังสือพิมพ์ไทยแต่ละชื่อฉบับจะมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลที่ไม่ใช่ชาวมุสลิมเป็นหลัก โดยอ้างอิงรวมกันจำนวนร้อยละ 45.01 ขณะที่แหล่งข้อมูลบุคคลที่เป็นชาวมุสลิมมีการอ้างอิงร้อยละ 26.22 อ้างอิงสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ วิทยุ-โทรทัศน์ สำนักข่าว ที่ไม่ใช่ของมุสลิม ร้อยละ 12.70 อ้างอิงบุคคลผู้เชี่ยวชาญ ร้อยละ 5.86 เป็นความเห็นนักข่าวคอลัมน์นิสต์ ร้อยละ 5.38 ขณะที่มีการอ้างอิงสื่อสารมวลชนของมุสลิมน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 4.79 เท่านั้น ทั้งนี้จากการศึกษายังพบอีกว่า ในการอ้างอิงสื่อสารมวลชนนั้น หนังสือพิมพ์ไทยแต่ละชื่อฉบับมักจะอ้างอิงสำนักข่าวเป็นหลัก โดยเฉพาะสำนักข่าวของชาติตะวันตกไม่ว่าจะเป็นสำนักข่าวรอยเตอร์ เอเอฟพี ยูพีไอ และเอพี

ทิศทางของเหตุการณ์ (บวก-กลาง-ลบ)

หนังสือพิมพ์ไทยแต่ละชื่อฉบับมีความโน้มเอียงในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นไปในทิศทางลบค่อนข้างมากโดยนำเสนอรวมกันถึงจำนวนร้อยละ 57.14 ส่วนการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นกลางมีร้อยละ 28.95 ขณะที่นำเสนอเนื้อหาในทิศทางบวกในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมเพียงร้อยละ 13.89 เท่านั้น

ภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมในเหตุการณ์

ภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยแต่ละชื่อฉบับ เป็นภาพลักษณ์ในเชิงลบ รวมกันเป็นจำนวนถึงร้อยละ 91.35 ขณะที่ภาพลักษณ์ในเชิงบวกมีเพียงร้อยละ 8.64 เท่านั้น ทั้งนี้โดยภาพลักษณ์ที่ถูกนำเสนอจำนวนค่อนข้างมากได้แก่กลุ่มภาพลักษณ์โจรก่อการร้าย-ก่อวินาศกรรม-มุสลิมหัวรุนแรง กลุ่มภาพลักษณ์การจลาจล-มีอบ-ประท้วง กลุ่มภาพลักษณ์ฝ่าฝืน-ไม่ให้ความร่วมมือ-ละเมิดข้อตกลง สัญญา กลุ่มภาพลักษณ์ทดลอง-ตั้งสม-ช่องสุมอาวุธร้ายแรง และกลุ่มภาพลักษณ์การประสบวิกฤติเศรษฐกิจ โดยนำเสนอจำนวนร้อยละ 12.87, 11.61, 8.37, 6.66 และ 6.30 เรียงตามลำดับ ขณะที่กลุ่มภาพลักษณ์ในด้านอื่นๆ ถูกนำเสนอกระจัดกระจายกันไป อย่างไรก็ตามก็พบว่าเป็นภาพลักษณ์ในเชิงลบถึงอีก 19 กลุ่มภาพลักษณ์ ขณะที่ภาพลักษณ์ในเชิงบวกมีทั้งหมดเพียง 7 กลุ่มภาพลักษณ์เท่านั้น

ผลการทดสอบสมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 1 หนังสือพิมพ์ไทย มีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของข่าวมากกว่ารูปแบบอื่นๆ ในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม

จากผลการทดสอบสมมุติฐาน โดยการทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์ (X^2) สรุปได้ว่า จำนวนเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมที่นำเสนอในรูปแบบของข่าว กับรูปแบบอื่นๆ ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือหนังสือพิมพ์ไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ มีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของข่าวรวมกัน จำนวน 469 ชิ้น ซึ่งมากกว่าการนำเสนอในรูปแบบอื่นๆ รวมกัน ที่นำเสนอเพียง 308 ชิ้น ดังนั้นจึงเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 2 หนังสือพิมพ์ไทยมีการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในตำแหน่งหน้าต่างประเทศ มากกว่าหน้าอื่นๆ

จากผลการทดสอบสมมุติฐาน โดยการทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์ (X^2) สรุปได้ว่า จำนวนเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมที่ถูกนำเสนอในหน้าต่างประเทศ กับ หน้าอื่นๆ ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทย ทั้ง 4 ชื่อฉบับ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือหนังสือพิมพ์ไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ มีการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในตำแหน่งหน้าต่างประเทศ รวมกันจำนวนทั้งสิ้น 498 ชิ้น ซึ่งมากกว่าการนำเสนอเนื้อหาในตำแหน่งหน้าอื่นๆ รวมกัน ที่นำเสนอเพียง 279 ชิ้นเท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 3 หนังสือพิมพ์ไทยมักจะนำเสนอเนื้อหาในเชิงลบ มากกว่าเนื้อหาในเชิงบวก ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม

จากผลการทดสอบสมมุติฐาน โดยการทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์ (X^2) สรุปได้ว่า จำนวนเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมที่เป็นเนื้อหาในเชิงลบ กับ เนื้อหาในเชิงบวก ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือหนังสือพิมพ์ไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับมีการนำเสนอเนื้อหาในเชิงลบ รวมกัน

จำนวนทั้งสิ้น 638 ชิ้น ซึ่งมากกว่าการนำเสนอเนื้อหาในเชิงบวก ที่นำเสนอรวมกันเพียง 139 ชิ้น เท่านั้น ดังนั้นจึงเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 4 หนังสือพิมพ์ไทยมีการใช้แหล่งข้อมูลอ้างอิงที่เป็นบุคคลชาวมุสลิมและสื่อสารมวลชนของมุสลิม น้อยกว่าแหล่งข้อมูลอื่นๆ ในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม

จากผลการทดสอบสมมุติฐานโดยการทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์ (X^2) สรุปได้ว่า จำนวนแหล่งข้อมูลอ้างอิงที่เป็นบุคคลชาวมุสลิมและสื่อสารมวลชนของมุสลิม กับ แหล่งข้อมูลประเภทอื่นๆ ที่ใช้อ้างอิงในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในหนังสือพิมพ์ไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ มีการใช้แหล่งข้อมูลอ้างอิงที่เป็นบุคคลชาวมุสลิมและสื่อสารมวลชนของมุสลิม รวมกันเพียงจำนวน 576 ครั้ง ซึ่งน้อยกว่าการใช้แหล่งข้อมูลประเภทอื่นๆ ที่ใช้อ้างอิงรวมกันจำนวนทั้งสิ้น 1,281 ครั้ง ดังนั้นจึงเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 5 หนังสือพิมพ์ไทยมีความโน้มเอียงในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นไปในทิศทางลบ มากกว่าเนื้อหาทิศทางบวกในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม

จากผลการทดสอบสมมุติฐานโดยการทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์ (X^2) สรุปได้ว่า จำนวนเนื้อหาที่เป็นไปในทิศทางลบ กับ เนื้อหาในทิศทางบวกในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ หนังสือพิมพ์ไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ มีความโน้มเอียงในการนำเสนอเนื้อหาในทิศทางลบ รวมกันจำนวน 552 ชิ้น มากกว่าเนื้อหาในทิศทางบวก ที่มีเพียง 108 ชิ้น ดังนั้นจึงเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัยข้อที่ 6 ภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทย มักเป็นภาพลักษณ์ในเชิงลบมากกว่าภาพลักษณ์ในเชิงบวก

จากผลการทดสอบสมมุติฐานโดยการทดสอบความแตกต่างด้วยการทดสอบค่าไคสแควร์ (X^2) สรุปได้ว่า จำนวนภาพลักษณ์ในเชิงลบ กับ ภาพลักษณ์ในเชิงบวกของชาวมุสลิม ที่ถูกนำ

เสนอในหนังสือพิมพ์ไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือหนังสือพิมพ์ไทย ทั้ง 4 ชื่อฉบับ มีการนำเสนอภาพลักษณ์ในเชิงลบ จำนวนถึง 1,015 ครั้ง ซึ่งมากกว่าภาพลักษณ์ในเชิงบวก ที่นำเสนอเพียง 96 ครั้ง ดังนั้นจึงเป็นไปตามสมมุติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่องการสะท้อนภาพของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในหนังสือพิมพ์ไทย มีประเด็นน่าสนใจที่จะอภิปรายดังนี้

ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม

จากผลการวิเคราะห์ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทย พบว่า หนังสือพิมพ์ไทยมีการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ในรูปแบบของข่าวค่อนข้างมาก กล่าวคือนำเสนอกว่าร้อยละ 60.36 ของรูปแบบการนำเสนอทั้งหมดที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทย ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยหนังสือพิมพ์ไทยในฐานะสถาบันทางสังคมซึ่งมีบทบาทหน้าที่สำคัญที่สุดในด้านการนำเสนอข้อมูล ข่าวสาร เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน สังคม ประเทศชาติ นำเสนอมาสู่ผู้รับสาร โดยข่าวจะเป็นรูปแบบหลักที่ทำให้ประชาชนผู้รับสารได้รับทราบความเป็นไปที่เกิดขึ้น ในชุมชน สังคม ประเทศชาติ กล่าวได้ว่าข่าวก็คือหัวใจหลักของหนังสือพิมพ์ และโดยทั่วไปแล้วในหนังสือพิมพ์จะมีข่าวเป็นรูปแบบหลักที่นำเสนอมากกว่าครึ่งของหนังสือพิมพ์

อย่างไรก็ตามการที่หนังสือพิมพ์ไทยนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบของข่าวมากนั้นก็สะท้อนให้เห็นว่านักข่าว หรือหนังสือพิมพ์ไทยสามารถที่จะเลือกนำเสนอเรื่องราว เหตุการณ์อะไร ของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมตามที่หนังสือพิมพ์ไทยต้องการนำเสนอ อีกทั้งยังสามารถที่จะตีความ หรือนำเสนอเนื้อหาไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งได้ตามต้องการ ตามมุมมองของผู้สื่อข่าว หรือหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ ทั้งนี้เพราะถึงแม้การรายงานข่าวนั้นต้องรายงานตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ตามความเป็นไปของเหตุการณ์โดยไม่มีกรอบความคิดเห็น ใดๆ ของผู้สื่อข่าว แต่ในความเป็นจริงนั้นการรายงานข่าว เป็นวิธีการหนึ่งที่ผู้สื่อข่าว หรือหนังสือพิมพ์จะใช้ในการสร้างความชอบธรรมว่าสิ่งที่หนังสือพิมพ์นำเสนอ นั้นถูกต้อง ไม่ว่าจะ เป็นวิธีการเขียนข่าว การพาดหัวข่าว การนำเสนอแหล่งข่าว ตลอดจนความคิดเห็นของนักข่าวเองที่สอดแทรกเข้าไปในข่าว ที่ล้วน

แล้วแต่มีส่วนในการชี้้นำทำให้เหตุการณ์หนึ่งๆ
หนังสือพิมพ์นำเสนอ

ที่มาสู่การรับรู้ของผู้รับสารเป็นไปตามที่

เช่นการนำเสนอข่าวปัญหาในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของหนังสือพิมพ์ไทยนั้น พบว่า หากมีเหตุการณ์เกี่ยวกับการก่อวินาศกรรม การข่มขู่ ไม่ว่าจะที่โรงเรียน ตลาดสด สถานีรถไฟ ไฟไหม้โรงเรียน นักข่าว หรือผู้รายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยจะมุ่งไปที่ประเด็นผู้ก่อการร้าย ขบวนการแบ่งแยกดินแดน 4 จังหวัดภาคใต้ขู่ฆ่าไป โดยพยายามโยงเหตุการณ์ให้มาเป็นเรื่องของ การก่อการร้ายให้ได้ ไม่ว่าจะเป็นการพาดหัวข่าว การเขียนข่าว มีการวิเคราะห์วิจารณ์ ไปต่างๆ นานา ว่าเป็นผลงาน หรือฝีมือผู้ก่อการร้ายกลุ่มต่างๆ มิใครเป็นหัวหน้าขบวนการ ได้รับการ สนับสนุนจากใคร ซึ่งผู้สื่อข่าวพยายามจะบอกว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นเรื่องของผู้ก่อการร้าย ขบวนการแบ่งแยกดินแดนที่ต้องการแยก 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นรัฐอิสระ ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงนั้นอาจเป็นเรื่องของโจรธรรมดา ที่ดำเนินไปตามวิถีของโจร ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในสังคม ทั่วๆ ไป กล่าวคือกรณี 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่มีประชากรเป็นชาวมุสลิม ซึ่ง ในสังคมก็มีทั้งคนดี คนไม่ดี มีทั้งโจรผู้ร้ายที่เป็นภัยต่อสังคม โดยเมื่อมีคดีความ หรือเกิดเหตุร้าย ขึ้น ก็ย่อมมีผู้ร้าย หรือโจรมิงฉาชีพที่เป็นชาวมุสลิมเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ว่าจะเป็นผู้ลักลอบค้ายา เสพติด เป็นหัวขโมย เป็นโจรห้าร้อย แต่พบว่าหากเป็นเรื่องของโจรมุสลิม หนังสือพิมพ์ไทยมักจะ โยงไปเป็นเรื่องของผู้ร้ายแบ่งแยกดินแดนจนได้ ทั้งๆ ที่เป็นเรื่องวิถีของโจรธรรมดาดังกล่าวนั่นเอง

ดังกรณีที่พบว่าในหลายๆ ครั้งที่การรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวเกิดความผิดพลาดอันเนื่อง มาจากการพยายามโยงเหตุการณ์ให้เป็นเรื่องของผู้ก่อการร้ายขู่ฆ่าไป เช่นเกิดกรณีระเบิดในตลาด สดปิดตานี ผู้สื่อข่าวรายงานเป็นข่าวใหญ่โตในหน้าหนึ่งว่าเป็นผลงานผู้ก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน หรือขก. ดังปรากฏเป็นหัวข่าวในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยต่อไปนี้ “ขก.ได้ วางระเบิด ชิโพร่ตลาดสดยะลา” (หน้าหนึ่ง เดลินิวส์ 31 มี.ค. 41) และ “ภาคใต้ไม่สงบ ขก. ตั้งเป้าถล่ม ชิโพร่ กลางเมืองยะลา” (หน้าหนึ่ง มติชน 31 มี.ค. 41) ซึ่งต่อมาผลปรากฏว่ากลายเป็นเรื่องความ ขัดแย้งในเรื่องผลประโยชน์ของพ่อค้าในตลาดสดธรรมดา ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องก่อการร้าย แบ่งแยกดินแดนแต่อย่างใด แต่หนังสือพิมพ์ไทยก็ลงแค้นข่าวเป็นเพียงข่าวเล็กๆ ดังที่ลงในหน้าข่าว ต่อเป็นสรูปข่าวสั้น ในหนังสือพิมพ์เดลินิวส์เท่านั้น กรณีเช่นนี้เกิดขึ้นบ่อยมาก ดังที่เข้าหน้าที่ ดำรงได้คือออกมาติติงการรายงานข่าวของนักข่าวว่าชอบสร้างกระแส ทำให้เหตุการณ์ลุใหญ่โต หรือ โยงกับเรื่องก่อการร้ายขู่ฆ่าไป เช่นเพียงแค่เกิดไฟไหม้จากการที่เด็กนักเรียนจุดประทัดเล่นกัน หรือ ไฟไหม้โรงเรียนเพราะไฟฟ้าลัดวงจร หนังสือพิมพ์ก็จะโยงไปสู่เรื่องก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนจน ได้ ซึ่งการนำเสนอในลักษณะนี้สร้างความสับสนมาสู่ประชาชนผู้อ่านหนังสือพิมพ์ค่อนข้างมาก และ

ทำให้ภาพลักษณ์ของชาวมุสลิม และพื้นที่ชายแดนภาคใต้ดูน่ากลัว มีแต่เรื่องแบ่งแยกดินแดน พื้นที่นี้กลายเป็นพื้นที่อันตรายสำหรับประชาชนในภูมิภาคอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเรื่องราวในภูมิภาคนี้ที่ถูกนำเสนอไม่เคยหนีไปจากประเด็นการแบ่งแยกดินแดนนี่นั่นเอง

ทั้งนี้ประเด็นปัญหาเรื่องผู้ก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน ที่สื่อมวลชนไทยตลอดจนข้าราชการในส่วนกลางดูจะวิตกกังวลนั้น *แต่ประชาชนชาวมุสลิมส่วนใหญ่ในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนชาวมุสลิมโดยทั่วไป กลับเห็นว่าเป็นเพียงเรื่องตลกไปกษาเท่านั้น (วินัย คณะสัน, มติชน 17 ม.ค. 41) ขณะที่ประเด็นปัญหาในเรื่องอื่นๆ ที่หนังสือพิมพ์ไทยควรที่จะนำเสนอ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญไม่ว่าจะเป็นปัญหาความยากจน ปัญหาสุขภาพจิต การพัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาคุณภาพคน ที่ดูจะเป็นสิ่งจำเป็นกลับถูกละเลยจากหนังสือพิมพ์ไทย

สำหรับการนำเสนอข่าวในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในเหตุการณ์อื่นๆ ก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะข่าว เหตุการณ์ในต่างประเทศที่หนังสือพิมพ์ไทยไม่ได้รายงานเองโดยตรงแต่นำเนื้อหาข่าวที่ส่งมาจากสำนักข่าวต่างประเทศโดยเฉพาะสำนักข่าวของประเทศตะวันตก ซึ่งอาจจะมิมีมุมมองและทิศทางการนำเสนอเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งได้เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์วิกฤติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ในอินโดนีเซีย ปัญหาอิ-ปาเลสไตน์ ความขัดแย้งระหว่างสหรัฐ-อิรัก ฯลฯ ที่ผู้รายงานข่าวสามารถนำเสนอเนื้อหาไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งตามความต้องการของผู้รายงานข่าวได้ทั้งสิ้น แล้วจึงสื่อมวลชนตะวันตกเองนั้นก็มักถูกวิพากษ์วิจารณ์อยู่เสมอว่ามักจะนำเสนอแต่ข่าวในด้านลบ และมีอคติต่อมุสลิม ดังนั้นการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบ ข่าว นี้เองที่จะมีอิทธิพลเป็นอย่างยิ่งต่อผู้รับสารในการที่จะทำให้มีความรู้ความเข้าใจเหตุการณ์ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งตามที่ผู้สื่อข่าวนำเสนอ ด้วยเหตุนี้ในการรายงานข่าว เหตุการณ์ใด หากผู้สื่อข่าว หรือหนังสือพิมพ์ไม่มีความเป็นกลาง หรือความเที่ยงธรรมกับคู่กรณีทุกฝ่าย หรือนำเสนอไม่ครบถ้วนรอบด้าน จึงเป็นเรื่องที่น่าวิตกว่าเรื่องราวเหตุการณ์นั้นๆ ที่นำเสนอทางหน้าหนังสือพิมพ์จะมีความเป็นจริงของเหตุการณ์ สถานการณ์ ที่เกิดขึ้นจริงสักเพียงใด

ส่วนรูปแบบภาพข่าว/ภาพประกอบเนื้อหา . . . ที่ถูกนำเสนอมากในลำดับถัดมานั้น หนังสือพิมพ์มักจะนำเสนอภาพข่าว หรือภาพประกอบเหตุการณ์ ที่เด่น หรือน่าสนใจ สามารถเรียกร้องความสนใจ หรือทำให้เห็นภาพของเหตุการณ์ โดยภาพข่าวจะช่วยเน้นย้ำให้ข่าวดูน่าสนใจมากยิ่งขึ้น กล่าวได้ว่าภาพหนึ่งภาพสามารถอธิบายเหตุการณ์ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามการนำเสนอในรูปแบบของภาพข่าว ภาพประกอบเนื้อหานั้น เป็นอีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ภาพลักษณ์ของมุสลิมซึ่งเป็นไปในทิศทางลบมากยิ่งขึ้น โดยหนังสือพิมพ์ไทยมักนำเสนอภาพของเหตุการณ์การ

กลางถ ของประชาชนอินโดนีเซีย โดยเน้นย้ำให้เห็นว่าชาวมุสลิมเป็นผู้กระทำความร้ายชนกลุ่มน้อย
 ชาวจีน การปะทะกันของชาวมุสลิมกับชาวคริสต์ในอินโดนีเซีย หนังสือพิมพ์ไทยก็จะนำเสนอ
 ภาพประกอบข่าว หรือภาพประกอบเนื้อหาที่ให้ภาพของชาวมุสลิมเป็นผู้กระทำ ที่ดูโหดร้ายดั่ง
 ข้อความบรรยายภาพข่าว ในเหตุการณ์การปะทะระหว่างชาวมุสลิม กับชาวคริสต์ ในหนังสือพิมพ์
 ไทยฉบับต่างๆ ต่อไปนี้ “จลาจลนองเลือดระเบิดขึ้นในเมืองหลวงของอินโดนีเซียเมื่อบ่ายวัน
 อาทิตย์ คราวนี้ไม่ใช่เรื่องการเมืองเหมือนเมื่อ 8 วันก่อน แต่เป็นศึกศาสนาระหว่างมุสลิมกับ
 คาทอลิก มีการปะทะและไล่ฆ่ากันทั่วกรุงจาการ์ตายไปอย่างน้อย 6 คน ผู้ชนมุสลิมบุกปล้น
 สะดมและเผาอาคารรวมทั้งโบสถ์คาทอลิกไปหลายแห่ง เหตุการณ์ทวีความรุนแรงขึ้นโดยลุกลาม
 เป็นศึกเชื้อชาติ ซึ่งคนเชื้อสายจีนผู้มั่งคั่งต้องตกเป็นเหยื่อปล้นสะดมอีกเช่นเคย ในภาพศพของชาว
 คาทอลิกจากเกาะอัมโบน 3 คน ได้ถูกกลุ่มมุสลิมนำมาบนเรือขบวนถนนแล้วเชือดและทิ้งแทง
 พร้อมกับรุมกระแทบซ้ำอย่างทารุณ” (หน้าหนึ่ง ไทยโพสต์ 23 พ.ย. 41) หรือ “ชาวเดือน ผู้ชน
 ชาวอินโดนีเซียเชื้อสายมุสลิมใช้เท้าเหยียบบนหน้าอกศพของชาวอินโดนีเซียเชื้อสายแอมบอน ที่
 นับถือศาสนาคริสต์ หลังจากเกิดจลาจลนองเลือด ทำให้ทั้ง 2 ฝ่ายเสียชีวิตอย่างน้อย 5 คน บาดเจ็บ
 อีกจำนวนหนึ่ง เหตุเกิดบริเวณย่านไชน่าทาวน์ กลางกรุงจาการ์ตา อินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 22
 พฤศจิกายนที่ผ่านมา (ภาพรอยเตอร์) (หน้าหนึ่ง มติชน 23 พ.ย. 41) และ “โหด มือมุสลิม
 กระแทบศพชาวอัมโบน 3 คนในย่านไชน่าทาวน์ ของกรุงจาการ์ตาเมื่อวันอาทิตย์ ประชาชนอย่าง
 น้อย 6 คนถูกฆ่าตาย และทหารได้ยิงปืนเตือนเมื่อผู้ชนกลุ่มเล็กจุดไฟเผาโบสถ์คาทอลิกในใจ
 กลางเมืองหลวง” (หน้าต่างประเทศ ไทยรัฐ 23 พ.ย. 41) นอกจากนั้นหนังสือพิมพ์ไทยยังนำ
 เสนอภาพผู้ก่อการร้ายมุสลิมหัวรุนแรง ภาพผู้นำมุสลิมที่เกรี้ยวกราด เป็นไปในทางลบ ฯลฯ โดย
 หนังสือพิมพ์ไทยจะเน้นย้ำต่อภาพลักษณ์ดังกล่าวด้วยการบรรยายได้ภาพที่ทำให้รู้สึกมากยิ่งขึ้นว่า
 ชาวมุสลิมเป็นเช่นนั้นจริงๆ

ขณะที่การนำเสนอในรูปแบบคอลัมน์ประจำ ราชงาน/สารคดี บทความ บทบรรณาธิการ
 หรือภาพการ์ตูน ซึ่งเป็นส่วนของการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ อธิบายขยายความ
 เหตุการณ์ถูกนำเสนอไม่มากนัก อย่างไรก็ตามพบว่าการรายงานในรูปแบบของคอลัมน์ประจำจาก
 คอลัมน์นิสต์ หลายๆ ท่านนั้น ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ มีการศึกษาวิเคราะห์เหตุการณ์จากข่าวหลายๆ
 ด้าน มีเวลาศึกษาทำความเข้าใจกับเหตุการณ์ มิใช่เขียนวิเคราะห์วิจารณ์ตามกระแสข่าวที่ส่วนมาก
 มาจากสำนักข่าวตะวันตก (ในกรณีเหตุการณ์ในต่างประเทศ) ทำให้มุมมอง ที่นำเสนอมีความเป็น
 กลางมากขึ้น มองอย่างรอบด้านครบถ้วนมากขึ้น

กล่าวได้ว่าในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในหนังสือพิมพ์ไทย จะทำหน้าที่รายงานข่าว เหตุการณ์ เรื่องราวที่เกิดขึ้น ในชุมชน สังคม ประเทศมุสลิม ว่าจะมีเรื่องราว เหตุการณ์อะไร รายงานคามสถานการณ์ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยจะนำเสนอเป็นข่าว ซึ่งหากเหตุการณ์ใดมีความเด่น น่าสนใจมากก็อาจมีภาพประกอบข่าว หรือภาพประกอบเนื้อหา ที่จะทำให้ผู้อ่านเห็นภาพของเหตุการณ์ชัดเจนมากยิ่งขึ้น หลังจากนั้น หนังสือพิมพ์ไทย จึงจะทำการ วิเคราะห์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ โดยนำเสนอในรูปแบบของคอลัมน์ประจำ บทความ รายงาน สารคดี บทบรรณาธิการ หรืออาจแสดงความคิดเห็นโดยสะท้อนออกมาเป็นภาพการ์ตูน เป็นต้น ดังเช่น เมื่อมีข่าวเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจของผู้นำมาเลเซียออกมา โดยข่าวนี้ได้รับความสนใจจากหนังสือพิมพ์ไทยมาก จึงมีการเขียนวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการในการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจของผู้นำมาเลเซียดังกล่าวผ่านทางคอลัมน์ประจำ บทความจากนักวิชาการ รายงาน หรืออย่างกรณีวิกฤติด้านการเมืองในอินโดนีเซีย โดยเริ่มแรกเมื่อมีเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวเกิดขึ้นหนังสือพิมพ์ก็จะรายงานเป็นข่าวที่ส่งมาจากสำนักข่าวตะวันตก ให้ชาวไทยได้รับทราบ หลังจากนั้นหนังสือพิมพ์ไทยก็จะแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์เหตุการณ์ วิเคราะห์เหตุการณ์ผ่านคอลัมน์ประจำ บทความต่าง ๆ และสุดท้ายจึงนำเสนอในรูปแบบของบทบรรณาธิการเมื่อเห็นว่าเหตุการณ์นั้นมีความสำคัญ หรือส่งผลกระทบต่อคนไทยนั่นเอง

ในส่วนของตำแหน่งหน้าที่นำเสนอ นั้น พบว่า เนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมจะถูกนำเสนอในหน้าต่างประเทศเป็นหลัก โดยนำเสนอถึงร้อยละ 64.09 รองลงมาได้แก่หน้าหนึ่ง ที่นำเสนอร้อยละ 14.28 ขณะที่หน้าอื่นๆ ถูกนำเสนอไม่มากนัก ทั้งนี้ก็กล่าวได้ว่าเนื่องด้วยชาวมุสลิมเป็นประชากรกว่า 1 ใน 4 ส่วนของประชากรโลก อาศัยกระจัดกระจายอยู่ในทวีปต่างๆ ตั้งแต่ เอเชีย จรดแอฟริกา และมีเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นมากมายในประเทศมุสลิม ซึ่งหน้าต่างประเทศนี้เองที่จะทำหน้าที่นำเสนอข่าวสาร เรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในประเทศเหล่านั้น นำเสนอสู่การรับรู้ของผู้อ่านชาวไทย ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยหน้าต่างประเทศเป็นหน้าข่าวที่มีหน้าที่นำเสนอเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศโดยตรง ดังที่ Fraser (อ้างโดยเพ็ญแข เอี่ยมนิรรัตน์, 2537:13) ได้กล่าวว่าหน้าต่างประเทศเป็นหน้าข่าวที่ทำหน้าที่ในการนำเสนอเรื่องราว เหตุการณ์ ความเป็นไปของเหตุการณ์ในต่างประเทศทั่วโลก เพื่อให้ผู้อ่านได้เกิดความรู้ความเข้าใจ กับความ เป็นไปของ ประเทศอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนทำให้เข้าใจ ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างประเทศ และรู้ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ส่วนหน้าหนึ่ง ที่เป็นหน้าข่าวที่ถือเป็นจุดขายที่สำคัญของหนังสือพิมพ์ไทยในการที่จะเรียกร้องความสนใจของผู้อ่าน ดังนั้นเนื้อหาที่นำเสนอในหน้านี้จึงต้องเป็นเหตุการณ์ที่เด่นมีความ

น่าสนใจ ทั้งนี้การที่เนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมถูกนำเสนอมากในหน้าหนึ่งกว่าร้อยละ 14.28 นั้น ก็เนื่องด้วยในรอบปีที่ผ่านมาามีเหตุการณ์ เรื่องราวที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม หลายเหตุการณ์ ที่มีองค์ประกอบของคุณค่าความเข้าใจที่สำคัญที่จะถูกนำเสนอในหน้าหนึ่งหลายเหตุการณ์ ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ปัญหาผู้ก่อการร้ายภาคใต้ของไทย การตามจับกุมพ่อค้ายาบ้ารายใหญ่ของไทยที่เป็นมุสลิม (หนังสือพิมพ์ไทยมีการระบุอย่างชัดเจน) ปัญหาวิกฤติการเมือง เศรษฐกิจ สังคมในอินโดนีเซีย ความขัดแย้งทางการเมืองในมาเลเซีย การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในวิถีทางของผู้นำมาเลเซีย ความขัดแย้งและปัญหาระหว่างปากีสถานซึ่งเป็นประเทศมุสลิม กับอินเดียในเรื่อง แคว้นแคชเมียร์ การทดลองนิวเคลียร์ของปากีสถาน การวินาศกรรมสถานทูตสหรัฐที่มีการกล่าวอ้างกันว่ามียุทธมุสลิมหัวรุนแรง ก่อการร้าย อยู่เบื้องหลัง สงครามถล่มอิรัก ภายใต้การนำของสหรัฐและอังกฤษ เป็นต้น จะเห็นได้ว่าข่าวเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นเนื้อหาในเชิงลบ ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้ง สงคราม ปัญหาของชุมชน สังคม ประเทศมุสลิม รวมทั้งมีองค์ประกอบคุณค่าข่าว ไม่ว่าจะเป็นความเด่นของเหตุการณ์ ความขัดแย้ง เร้าอารมณ์ความรู้สึก และผลกระทบเป็นต้น ที่ล้วนแล้วแต่เป็นองค์ประกอบคุณค่าข่าวที่หนังสือพิมพ์ไทยจะให้ความสำคัญโดยนำเสนอในหน้าหนึ่งได้ทั้งสิ้น ดังงานวิจัยของ รงชัย มหาไตรภพ (2532) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทย และพบว่าปัจจัยด้านองค์ประกอบคุณค่าข่าวไม่ว่าจะเป็นความเด่น ความขัดแย้ง ผลกระทบ ล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อการเลือกนำเสนอข่าวในหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทย

ขณะที่หน้าข่าวอื่นๆ ถูกนำเสนอไม่มากนัก ทั้งนี้อาจจะเนื่องด้วยกิจกรรม หรือเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในด้านอื่นนั้นๆ มิได้มากนัก หรือไม่ก็เนื่องด้วยหนังสือพิมพ์ไทยไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเรื่องอื่นๆ ของชาวมุสลิม โดยเฉพาะในเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในประเทศไทย ที่นอกจากประเด็นเกี่ยวกับปัญหาผู้ก่อการร้าย และอาชญากรรมระดับชาติที่เป็นชาวมุสลิมแล้ว ประเด็นการนำเสนออื่นๆ หนังสือพิมพ์ไทยนำเสนออย่างมาก ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยชาวมุสลิมเป็นเพียงชนกลุ่มน้อยในสังคมไทย จึงไม่มีบทบาทในเรื่องราว เหตุการณ์ในด้านอื่นๆ ในสังคมไทยมากนัก อย่างไรก็ตามในหน้าภูมิภาค ที่น่าจะมีการนำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมบ้างนั้น ก็พบว่ามีการนำเสนอไม่มากนัก ทั้งๆ ที่หน้าภูมิภาคเป็นหน้าที่จะรายงานเหตุการณ์ความเคลื่อนไหว เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน สังคมในภูมิภาคต่างๆ เอง ทั้งนี้ก็กล่าวได้ว่าการที่หนังสือพิมพ์ไทยนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในประเทศไทยเป็นจำนวนน้อย รวมทั้งนำเสนอในประเด็นที่ไม่หลากหลายมุ่งเน้นแต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบางด้านนั้น ซึ่งก็ตรงกับผลการศึกษาในต่างประเทศ เช่น ของ Jeun A Van Dijk (1991:25-32) ที่ได้ศึกษาการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยของหนังสือพิมพ์กระแสหลักในยุโรปและสหรัฐอเมริกา และ

พบว่าหนังสือพิมพ์กระแสหลักมักนำเสนอเรื่องราวที่ซ้ำซากและจำกัคอยู่ในปัญหาเฉพาะเรื่องบางเรื่องของชนกลุ่มน้อย เช่นอาชญากรรม ความรุนแรง การต่อต้านสังคม (เช่นก่อกบฏ กบฏ) ในขณะที่ประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย เช่นประเด็นเรื่องการเมือง สังคม วัฒนธรรม ได้รับการรายงานในหน้าหนังสือพิมพ์น้อยมาก

หรือที่ Kessler (1994:4 อ้างโดยพรพนพิมล ๒๕๓๘:12) นักวิชาการตะวันตกได้เคยตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการนำเสนอข่าวของชนกลุ่มน้อยของหนังสือพิมพ์กระแสหลักว่าไม่ค่อยจะนำเสนอเรื่องของชนกลุ่มน้อย แต่หากจะนำเสนอขึ้นมาก็มักจะนำเสนอแต่กระแสของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเช่น ขบวนการประท้วง ฯลฯ มากกว่าที่จะนำเสนอเนื้อหาในส่วนของการคิด เป้าหมาย หรืออุดมการณ์ของชนกลุ่มน้อย จากข้อสังเกตดังกล่าวนั้นก็ตรงกับกรณีหนังสือพิมพ์ไทยกับการนำเสนอเรื่องของชาวมุสลิม ที่เป็นชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยนั้น ที่นำเสนอแต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามกระแส เช่นการก่อวินาศกรรม ก่อการร้ายของโจรแบ่งแยกดินแดน การตามจับกุมอาชญากร พ่อค้ายาบ้าที่เป็นมุสลิม ส่วนการนำเสนอเหตุการณ์ในส่วนที่จะสะท้อนความคิด เป้าหมาย หรืออุดมการณ์ของมุสลิม ในการที่จะอยู่ในสังคมไทยได้อย่างปกติสุข ร่วมสร้างสรรค์สังคมไทยไปสู่ความมีเสถียรภาพกลับนำเสนอไม่มากนัก

สำหรับการให้ความสำคัญในการนำเสนอข่าว ของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ซึ่งถูกนำเสนอเป็นจำนวนมากในหนังสือพิมพ์ไทยดังที่ได้อภิปรายแล้วนั้น พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยมักจะนำเสนอเป็นหัวข้อธรรมดาหน้าในมากที่สุด ตามมาด้วยหัวข้อรองหน้าใน หัวข่าวนำหน้าใน หัวข่าวธรรมดาหน้าหนึ่ง หัวข่าวรองหน้าหนึ่ง และหัวข่าวนำหน้าหนึ่งเล็กน้อยเรียงตามลำดับ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการจัดลำดับความสำคัญของข่าวที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม กล่าวคือหากเป็นเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ไป หนังสือพิมพ์ไทยก็จะนำเสนอเป็นหัวข้อธรรมดาหน้าใน หากยิ่งเหตุการณ์ใดมีความน่าสนใจ มีความเด่นมากขึ้นหนังสือพิมพ์ก็จะจัดลำดับความสำคัญโดยนำเสนอเป็นหัวข้อรองหน้าใน ไปจนถึงหัวข่าวนำหน้าใน ซึ่งแสดงว่าเป็นข่าวเด่น หน้าสนใจที่สุดประจำหน้านั้น แต่ถ้าเหตุการณ์ใดที่น่าสนใจมาก กล่าวคือมีองค์ประกอบคุณค่าข่าวที่จะเรียกร้องความสนใจจากผู้อ่านได้มากไม่ว่าความเด่น ความขัดแย้ง เร้าอารมณ์ความรู้สึก ความผิดปกติเงื่อนงำ หรือเรื่องราวในด้านลบต่างๆ เช่นความรุนแรง หายนะ หนังสือพิมพ์ไทยก็จะจัดลำดับความสำคัญโดยนำเสนอเป็นหัวข้อธรรมดา หัวข่าวรอง หรือหัวข่าวนำหน้าหนึ่งเป็นต้น โดยถ้าเป็นหัวข่าวนำหน้าหนึ่งนั้นแสดงว่าเหตุการณ์นั้นเป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจที่สุดที่หนังสือพิมพ์ต้องการนำเสนอประจำวันนั้น

จากการศึกษาการให้ความสำคัญในการนำเสนอหัวข้อของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ในครั้งนี้ ยังทำให้พบอีกว่าหากหนังสือพิมพ์ไทยจะให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม เป็นหัวข้อในหน้าหนึ่งนั้น หนังสือพิมพ์ไทยจะนำเสนอข่าวในเชิงลบเป็นหลัก ดังที่ผลการศึกษา พบว่า หัวข้อหน้าหนึ่งในหนังสือพิมพ์ไทย ทั้ง 4 ชื่อฉบับ ที่มีจำนวน 73 ชิ้น นั้น เป็นข่าวในเชิงลบทั้งสิ้น โดยไม่ปรากฏข่าวในเชิงบวกแต่อย่างใด โดยข่าวในเชิงลบที่นำเสนอไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้ง ความรุนแรง สงคราม หายนะ ฯลฯ ไม่ว่าจะเป็นข่าวการก่อความไม่สงบในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ ขก. ปัญหาความขัดแย้งระหว่างอิรัก กับทีมตรวจสอบอาวุธร้ายแรงในอิรักหรือกับสหรัฐ สงครามถล่มอิรักของสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ ปัญหาวิกฤติการเมือง เศรษฐกิจ สังคมในอินโดนีเซีย ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและปัญหาเศรษฐกิจในมาเลเซีย การทดลองอาวุธนิวเคลียร์ของปากีสถานซึ่งเป็นประเทศมุสลิม ปัญหาก่อวินาศกรรมสถานทูตสหรัฐฯ ที่ชาวมุสลิมในเนื้อหาถูกอ้างว่าอยู่เบื้องหลังการก่อการร้าย ทั้งนี้การที่หนังสือพิมพ์ไทยมุ่งนำเสนอข่าวในเชิงลบของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในหน้าหนึ่งเป็นจำนวนมากนั้น ก็ตรงกับงานวิจัยของณรงค์ศักดิ์ ศรีทานันท์ (2533) ที่พบว่าหนังสือพิมพ์รายวันของไทยมักจะมุ่งนำเสนอข่าวในเชิงลบ มากกว่าข่าวเชิงบวกในการนำเสนอข่าวหน้าหนึ่งนั่นเอง

ทางด้านประเภทเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมที่นำเสนอ นั้น หนังสือพิมพ์ไทย มีการนำเสนอเนื้อหาประเภทของข่าวหนัก (Hard News) ค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาประเภทการเมืองในประเทศ การเมืองระหว่างประเทศ สงครามและความเคลื่อนไหวทางทหาร เศรษฐกิจ และการศึกษา-วิทยาศาสตร์-การพัฒนา ซึ่งนำเสนอรวมกันกว่าร้อยละ 63.06 ขณะที่เนื้อหาเกี่ยวกับความไม่สงบในสังคม-ปัญหาสังคม-อาชญากรรม-และวินาศกรรมนั้น นำเสนอร้อยละ 31.14 โดยเป็นประเภทเนื้อหาที่ก้ำกึ่งอยู่ระหว่างประเภทของข่าวหนักและข่าวเบา (Soft News) กล่าวคือเป็นเนื้อหาที่มุ่งเร้าอารมณ์ความรู้สึกของผู้อ่านค่อนข้างมาก ให้ผลทางอารมณ์กับผู้อ่านทันที อันเป็นลักษณะของของข่าวเบา แต่ขณะเดียวกันก็เป็นเรื่องราว เหตุการณ์ที่ผู้อ่านต้องทำความรู้ความเข้าใจ และติดตามอย่างต่อเนื่องในการที่จะทำความรู้ ความเข้าใจเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งยังเป็นการให้ความรู้กับประชาชนผู้อ่านในระยะยาวอีกด้วย ซึ่งถือเป็นลักษณะของข่าวหนัก ดังเช่น ปัญหาวิกฤติทางด้านสังคมในอินโดนีเซีย ที่หนังสือพิมพ์ไทยนำเสนอเกี่ยวกับปมปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวมุสลิม กับชาวจีน หรือชาวคริสต์ที่เป็นชนส่วนน้อยในอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนในการที่จะทำความเข้าใจกับปัญหา ต้องติดตามข่าวเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์ไทยจะนำเสนอแบบเร้าอารมณ์ความรู้สึก เรียกร้องความสนใจโดยจะเน้นย้ำในเรื่องของการจลาจล อาชญากรรมที่มีความรุนแรง ดังจะยกตัวอย่างหัวข้อหน้าหนึ่งที่มีลักษณะเร้าอารมณ์ เช่น “สงครามคูเสดอินโดตาย 6” (ไทยโพสต์ พ.ศ. 42) ซึ่งเป็นการนำเสนอ

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวมุสลิมกับชาวคริสต์ในอินโดนีเซีย โดยนำเสนอเป็นหัวข้อรองหน้าหนึ่ง แต่มีภาพประกอบข่าวที่เด่นที่สุดในหน้า เป็นภาพกลุ่มชาวมุสลิมเหยียบชาวคริสต์ที่โดนแทงตาย โดยมีการบรรยายภาพเหตุการณ์ ที่เน้นย้ำว่าชาวมุสลิมเป็นผู้ก่อวิกฤติ ก่อความรุนแรง โหดร้ายทารุณ เป็นต้น ส่วนเนื้อหาในประเภทข่าวหน้าอื่นๆ ก็มีลักษณะการนำเสนออย่างเร้าอารมณ์ ด้วยเช่นกัน เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับการเมืองในประเทศมาเลเซีย นำเสนอหัวข้อว่า “มหาเธร์ ทรราช คนต่ำสุดของเอเชีย?” (หน้าต่างประเทศ ไทยโพสต์ 27 ก.ย. 41) หรือ “อิเหนาพลิกศักราช สันบัลลังก์ ซูฮาร์โต” (หน้าต่างประเทศ เดลินิวส์ 18 พ.ค. 41) เนื้อหาเกี่ยวกับสงคราม เช่น “เขยนาที บอมบ์ นรกอิรัก สหรัฐเสริมทัพถล่มต่อ” (หน้าหนึ่ง มติชน 18 ธ.ค. 41) เนื้อหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เช่น “อิเหนาพลิกถิ่น แหกกฎ ไอเอ็มเอฟ ไอเอ็มเอฟพิวส์ขาด ทนดูอิเหนาเจ้าเล่ห์ เล่นบทพลิกถิ่นแหกกฎ เย้ยไม่ไหว เตรียมสอนบทเรียน สขบซ่า ราคาแพง” (หน้าหนึ่ง เดลินิวส์ 10 ก.พ. 41) เนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาสังคม เช่น “แดนรก จาการ์ตา ไพรยเงินหนีเอาชีวิตรอด” (หน้าหนึ่ง ไทยรัฐ 11 พ.ค. 41)

ขณะที่เนื้อหาประเภทอื่นๆ ซึ่งเป็นเนื้อหาในประเภทข่าวเบา นั้นไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาประเภทกึ่งบันเทิง-สิ่งแวดล่อม, ศิลปะ-วัฒนธรรม-บันเทิง, ศาสนา และกีฬา นั้นถูกนำเสนอไม่มากนัก ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าหนังสือพิมพ์ไทยมักจะให้ความสำคัญกับการนำเสนอเนื้อหาในประเภทข่าวหนักในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม แต่วิธีการนำเสนอเน้นเพื่อดึงดูดความสนใจผู้อ่าน จึงมีลักษณะการนำเสนออย่างเร้าอารมณ์ความรู้สึกนั่นเอง

จากการศึกษาประเภทเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในหนังสือพิมพ์ไทยครั้งนี้ ยังได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ที่นำเสนอประกอบไปด้วย ซึ่งพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยนั้น มักจะให้ความสำคัญกับการนำเสนอแต่ประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและความขัดแย้งของชาวมุสลิม ชุมชน สังคมและประเทศมุสลิม เป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งและปัญหาทางการเมืองในอินโดนีเซียและมาเลเซีย ปัญหาและความขัดแย้งระหว่างประเทศปาเลสไตน์กับอินเดีย ในเรื่องแคร์วันแคชเมียร์ ความขัดแย้งระหว่างผู้นำมาเลย์กับประเทศเพื่อนบ้านและตีอฆอลชนตะวันตก ปัญหาการตรวจสอบอาวุธร้ายแรงในอิรัก ความขัดแย้งระหว่างอิรัก-สหรัฐ สงครามถล่มอิรักภายใต้การนำของสหรัฐ ปัญหาระหว่างอิ-ปาเลสไตน์ ในเรื่องเขตปกครองตนเองของปาเลสไตน์ ปัญหาอันเนื่องมาจากวินาศกรรมสถานทูตสหรัฐ ที่มีการกล่าวอ้างว่ามีมุสลิมหัวรุนแรงอยู่เบื้องหลัง จนกลายเป็นความขัดแย้งระหว่างประเทศมุสลิมหลายๆ ประเทศกับสหรัฐอเมริกาภายหลังสหรัฐส่งจรวดถล่มซูดานและอัฟกานิสถานที่สหรัฐระบุว่าเป็นฐานที่มั่นของกองโจรก่อการร้ายมุสลิม ความเคลื่อนไหวทดลองนิวเคลียร์ของปาเลสไตน์เพื่อตอบโต้อินเดีย ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจและสังคมในอินโดนีเซีย

ปัญหาผู้ก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนในประเทศไทย สงครามกลางเมืองในประเทศมุสลิม ปัญหาความยากจนในประเทศมุสลิม ฯลฯ ต่างๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นประเด็นในเชิงลบด้วยกันทั้งสิ้น ขณะที่ประเด็นอื่นๆ ที่นำเสนอ เช่นประเด็นเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมืองทั่วไปในประเทศ เช่นใน อินโดนีเซีย มาเลเซีย ความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างประเทศ เช่นระหว่างประเทศมุสลิมกับประเทศต่างๆ การดำเนินการเพื่อกระบวนการสันติภาพ ของผู้นำประเทศมุสลิม ประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ การลงทุน ศิลปะ วัฒนธรรม บันเทิง หรือประเด็นในเชิงบวกอื่นๆ ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับไม่มากนัก ทั้งนี้การที่หนังสือพิมพ์ไทยนำเสนอแต่ประเด็นในเชิงลบของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมเป็นจำนวนมากนั้นก็ตรงกับที่ กาญจนา แก้วเทพ (2532,193:196) นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนที่ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าการที่หนังสือพิมพ์สนใจแต่เรื่องราวในเชิงลบความรุนแรงที่กระทบอารมณ์และความรู้สึกนั้นถือเป็นแบบฉบับในการเลือกเนื้อหาของหนังสือพิมพ์อยู่แล้วที่จะให้ความสนใจเป็นพิเศษกับเนื้อหาในลักษณะดังกล่าว ซึ่งจากผลการศึกษาในครั้งนี้จะเห็นได้ว่าเรื่องราวของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมก็ดูจะไม่พ้นไปจากแบบฉบับนี้เช่นกัน

ดังนั้นเพื่อยืนยันว่าหนังสือพิมพ์ไทยมักจะนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในเชิงลบ เป็นจำนวนมากจริงหรือไม่ จึงได้ทำการวิเคราะห์การนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมเป็นเนื้อหาในเชิงบวก-ลบ โดยเนื้อหาในเชิงบวก จะเป็นเนื้อหาที่นำเสนอเรื่องราวในด้านดี ของชาวมุสลิม เช่นการพัฒนา สร้างสรรค์ ความร่วมมือ ก้าวหน้า ฯลฯ กับเนื้อหาในเชิงลบ ซึ่งเป็นเรื่องในด้านร้ายของชาวมุสลิม ชุมชน สังคม และประเทศมุสลิม ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้ง ปัญหาสังคม อาชญากรรม วิทยาศาสตร์ ความรุนแรงในด้านต่าง ฯลฯ จากผลการศึกษาพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยจะให้ความสำคัญกับการนำเสนอเนื้อหาในเชิงลบเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับความขัดแย้ง ปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ซึ่งสะท้อนถึงความล้มเหลว หายนะของประเทศมุสลิม เป็นต้น โดยนำเสนอมากถึงร้อยละ 82.11 ขณะที่เนื้อหาในเชิงบวก เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับการปฏิรูป พัฒนาทางการเมืองของประเทศมุสลิม ความร่วมมือระหว่างประเทศมุสลิมต่างๆ ความก้าวหน้า ความสำเร็จของชาวมุสลิม ตลอดจนเนื้อหาในเชิงสร้างสรรค์อื่นๆ ถูกนำเสนอเพียงร้อยละ 17.88 เท่านั้น . จากผลการวิจัยในครั้งนี้จะตรงกับงานวิจัยหลายๆ ชิ้น ที่ผ่านมาก็พบว่าหนังสือพิมพ์มักให้ความสำคัญกับการนำเสนอเนื้อหาในเชิงลบเป็นหลัก กล่าวคือเนื้อหาในเชิงลบจะถูกคัดเลือกโดยหนังสือพิมพ์มากกว่าเนื้อหาในลักษณะอื่นๆ ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยข่าวลบจะมีองค์ประกอบคุณค่าข่าวที่สำคัญ ที่จะทำให้ข่าวนั้นๆ น่าสนใจ ดังที่ Stevenson และ Gaddy (อ้างโดย ปารณีย์ จันทรรุก,2540:15) ได้กล่าวว่าข่าวในเชิงลบนั้นมักจะมี ความขัดแย้ง เป็นคุณค่าข่าวที่สำคัญและมีเนื้อหาที่สะเทือนใจผู้รับสาร ส่วน Robert H.Bohle

(1987:786-796) กล่าวว่าการศึกษาข่าวในเชิงลบถูกคัดเลือกโดยหนังสือพิมพ์มากกว่าข่าวลักษณะอื่นๆ นั้น เพราะความเป็นลบจะให้คุณค่าในรายละเอียดมากกว่ามีความคลุมเครือน้อยกว่า และในสิ่งแวดล้อมเดียวกันความเป็นลบมักจะถูกเลือกสังเกตและจดจำได้ดีกว่านั่นเอง นอกจากนั้นความเป็นลบยังเรียกร้องความสนใจได้ดี ดังที่ Galtung และ Ruge (อ้างถึงใน Bohle, 1987:786-796) กล่าวว่าข่าวในเชิงลบมีคุณสมบัติหลายประการ ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้อ่าน เช่น ข่าวลบเข้ากับการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ ที่เรื่องราวความเสียหายมักเป็นที่ถูกใจของผู้อ่าน, ข่าวลบเป็นสิ่งที่คนเห็นคล้อยตามกันได้ง่ายเพราะไม่มีความกำกวม ไม่ต้องตีความ, ข่าวลบสอดคล้องกับจิตใจของคนอ่านในช่วงเวลาที่มีปัญหาหรือเต็มไปด้วยความต้องการภายในของผู้อ่าน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้หนังสือพิมพ์ที่ต้องคำนึงถึงยอดขายเป็นหลักจึงมักจะนำเสนอเนื้อหาในเชิงลบ เพื่อเร้าอารมณ์ความสนใจของผู้อ่านให้ซื้อหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นๆ นั่นเอง

นอกจากการวิเคราะห์เนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในเชิงบวก-ลบ แล้ว ยังได้วิเคราะห์องค์ประกอบคุณค่าข่าวของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทย ว่าหนังสือพิมพ์ไทยในฐานะนายประตูข่าวสาร (Gatekeeper) ผู้ทำหน้าที่เลือกสรร กลั่นกรองเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมมาสู่ผู้รับสารนั้น จะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบคุณค่าข่าวในด้านใดในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม จากผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยเลือกนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม โดยเน้นองค์ประกอบคุณค่าข่าวทางด้านความเด่น, ความขัดแย้ง, ความลึกลับซับซ้อน ช่อเงื่อน ฝึกปกติ, เร้าอารมณ์ความรู้สึก และความสำคัญและผลกระทบ มากเรียงตามลำดับกันไป ส่วนองค์ประกอบด้านหาชนะ ความก้าวหน้า โกลีซิด และความแปลกใหม่ ถูกนำเสนอไม่มากนัก ทั้งนี้จากผลการวิเคราะห์ในครั้งนี้จะได้อำตอบที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยของธงชัย มหาไทรภพ (2532) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการคัดเลือกข่าวสำหรับลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยของไทย ซึ่งพบว่าปัจจัยด้านองค์ประกอบคุณค่าข่าว (News Values) เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกนำเสนอข่าวของผู้มีหน้าที่คัดเลือกข่าว โดยที่องค์ประกอบคุณค่าข่าวในด้านความขัดแย้ง ความเด่น สำคัญและผลกระทบ เป็นองค์ประกอบคุณค่าข่าวที่ผู้ทำหน้าที่คัดเลือกข่าวในหนังสือพิมพ์รายวันของไทย จะเลือกนำเสนอมากกว่าองค์ประกอบคุณค่าข่าวในด้านอื่นๆ

สถานที่เกิดเหตุการณ์ในเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม

สถานที่เกิดเหตุการณ์ในเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมที่นำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยนั้นเป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์ในต่างประเทศถึงร้อยละ 85.94 ขณะที่เกิดเหตุการณ์ในประเทศไทยเองมีเพียงร้อยละ 14.05 เท่านั้น โดยภูมิภาคที่ถูกนำเสนอค่อนข้างมาก ได้แก่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันออกกลาง มีประเทศอินโดนีเซีย อิรัก และมาเลเซีย ที่ถูกนำเสนอเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยในรอบปีที่ผ่านมาได้เกิดเรื่องราว เหตุการณ์มากมายในประเทศดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสอบอาวุธร้ายแรงในอิรักของเจ้าหน้าที่ตรวจสอบจากองค์การสหประชาชาติ ความขัดแย้งระหว่างอิรัก กับสหรัฐอเมริกา และปัญหาเรื่องการตรวจสอบอาวุธนี้เองที่นำมาซึ่งสงครามถล่มอิรัก ของสหรัฐและอังกฤษในที่สุด ส่วนอินโดนีเซียที่ประสบวิกฤติทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม อย่างหนัก เช่นเดียวกับมาเลเซียที่ได้เกิดความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างนายกมหารั กับ นายอันวาร์ อิบราฮิม จนนำมาซึ่งการจับกุมนายอันวาร์ และกลายเป็นประเด็นวิวาทะระหว่างมาเลเซียกับนานาชาติในที่สุด รวมทั้งมาตรการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของมาเลเซีย ที่ได้รับความสนใจมากเช่นกัน ส่วนภูมิภาคอื่นๆ ถูกนำเสนอกระจัดกระจายกันไป ตามจำนวนประเทศมุสลิมที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคนั้นๆ เช่นสถานที่เกิดเหตุการณ์ในภูมิภาคเอเชียกลางและใต้ จะมีสถานที่เกิดเหตุการณ์ในอัฟกานิสถาน ปากีสถานมาก ส่วนภูมิภาคแอฟริกาจะมีสถานที่เกิดเหตุการณ์ในแถบแอฟริกาเหนือที่เป็นที่ตั้งของประเทศมุสลิมไม่ว่าจะเป็นอียิปต์ แอลจีเรีย ลิเบีย มากกว่าส่วนอื่นๆ

อย่างไรก็ตามพบว่าสถานที่เกิดเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมเกิดขึ้นในภูมิภาคอเมริกาเหนือ/ใต้ เป็นจำนวนมากเช่นกัน โดยจะเป็นสถานที่เกิดเหตุการณ์ในเนื้อหาที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นส่วนใหญ่ ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยสหรัฐอเมริกาคือที่ตั้งของสำนักงานใหญ่องค์การสหประชาชาติ ที่เป็นเวทีประชุมเจรจาในประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นทั่วโลกและที่องค์การสหประชาชาตินี้เองที่เป็นเวทีตกลง เจรจา การวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ไม่ว่าจะเป็นเจรจาแก้ปัญหาวิกฤติสหรัฐ-อิรัก เป็นเวทีประชุมในเรื่องปัญหาปากีสถาน ทดลองนิวเคลียร์ เป็นที่แสดงนโยบายของตัวแทนประเทศมุสลิม แสดงจุดยืนของแต่ละประเทศในเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพราะเป็นที่รวมของตัวแทนประเทศต่างๆ ในเรื่องของกิจการระหว่างประเทศนั่นเอง อีกทั้งสหรัฐอเมริกาเองซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจเพียงหนึ่งเดียวในโลก ที่เข้าไปมีอิทธิพล กับกิจการ เรื่องราวของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในหลายๆ เหตุการณ์ รวมทั้งยังได้เป็นเจ้าภาพในการเจรจาสันติภาพระหว่างอิว-ปาเลสไตน์ ในเรื่องดินแดนปกครองตนเอง

ของปาลีสไตน์ด้วย ด้วยเหตุนี้จึงมีสถานที่เกิดเหตุการณ์ในเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นธรรมดา

ส่วนสถานที่เกิดเหตุการณ์ในประเทศไทยเองนั้น พบว่ามีไม่มากนัก โดยสถานที่เกิดเหตุการณ์ มักเกิดขึ้นในกรุงเทพฯ/ภาคกลาง และภาคใต้ค่อนข้างมากกว่าภูมิภาคอื่นๆ ของไทย โดยเฉพาะสถานที่เกิดเหตุการณ์ในกรุงเทพฯ โดยตรงนั้นถูกนำเสนอค่อนข้างมาก ทั้งนี้ก็เนื่องด้วย กรุงเทพฯ เป็นเมืองหลวงของประเทศที่เป็นศูนย์กลางอำนาจในประเทศ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ มีรัฐมนตรี ข้าราชการ ตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม เช่นปัญหาผู้ก่อการร้ายภาคใต้ ซึ่งผู้สื่อข่าวมักมาสัมภาษณ์ หรือ อ้างอิงแหล่งข่าวต่างๆ เหล่านี้ ที่มีสถานที่ทำการอยู่ในกรุงเทพฯ ดังนั้นสถานที่เกิดเหตุการณ์จึงมักจะเกิดขึ้นในกรุงเทพฯ ซึ่งก็ตรงกับงานวิจัยของ ยุติดา อารีกุล (2534:6) ที่พบว่าคนที่นักข่าวมักยึดติดกับเจ้าหน้าที่ที่เป็นแหล่งข่าวหลัก ทั้งตำรวจนักการเมือง จะยึดคิดว่าต้องมีการแถลง มีการให้สัมภาษณ์ ดังนั้นสถานที่เกิดเหตุการณ์จึงมักเป็นสถานที่ราชการ ในกระทรวง ทบวง กรม ใน กรุงเทพฯ นอกจากนั้นกรุงเทพฯ ยังเป็นศูนย์กลางของผู้นำของชาวมุสลิม ไม่ว่าจะเป็น ส.ส.มุสลิม ในการทำหน้าที่เป็นตัวแทน เป็นปากเป็นเสียงของชาวมุสลิม ในกรณีเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม เป็นจุดศูนย์กลางของศาสนาอิสลามในประเทศไทย เนื่องด้วยเป็นที่ตั้งของ สำนักจุฬาราชมนตรี ที่ทำหน้าที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับกิจการอิสลาม ในด้านต่างๆ ด้วยเหตุนี้ข่าวเกี่ยวกับมุสลิมจึงมักจะมาจากกรุงเทพฯนั่นเอง

ขณะที่สถานที่เกิดเหตุการณ์ในภาคใต้ ที่เป็นสถานที่ที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก นั้น โดยเฉพาะบริเวณสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือยะลา ปัตตานี นราธิวาส และสตูลนั้นมีชาวมุสลิม อาศัยอยู่มากถึงร้อยละ 54 ของจำนวนชาวมุสลิมทั้งประเทศ ถูกนำเสนอรองลงมา โดยหนังสือพิมพ์ไทยมักจะนำเสนอเหตุการณ์การก่อความไม่สงบในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนใต้ เป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการก่อวินาศกรรม การตามจับกุมผู้นำขบวนการก่อการร้ายกลุ่มต่างๆ ส่วนเหตุการณ์ในด้านอื่นๆ ถูกนำเสนอไม่มากนัก กล่าวได้ว่าการที่ บริเวณ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมักเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นบ่อยครั้งนั้น ก็เนื่องด้วยชาวมุสลิมใน บริเวณสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น เป็นกลุ่มชนที่มักเกิดปัญหาความขัดแย้งกับรัฐบาลไทยอยู่เสมอมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะปัญหาเรื่องการแบ่งแยกดินแดนนั้น มีสาเหตุมาจากปัญหาหลายประการ ดังที่ อิมรอน มะลูลีม (2539:28-30) นักวิชาการมุสลิม ซึ่งได้ทำการศึกษาปัญหาดังกล่าวได้สรุปสาเหตุของปัญหาว่ามาจากสาเหตุหลายประการ เช่นความรู้สึกในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา และภาษา ตังคม เศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรมและการเมืองการปกครอง จนนำไปสู่ขบวนการต่อสู้และ

กลุ่มก่อการร้าย ซึ่งยังมีผลกระทบต่อความไม่สงบในภาคใต้จนถึงทุกวันนี้ แม้ว่ารัฐบาลจะใช้วิธีที่ค่อนข้างจะนุ่มนวลในระยะหลังๆ เหตุการณ์ก็ไม่สงบลงทีเดียว

แหล่งข้อมูลอ้างอิงในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม

ในการรายงานข่าว เหตุการณ์ต่างๆ นั้น แหล่งข้อมูลอ้างอิง หรือแหล่งข่าวในเนื้อหาที่รายงานในหนังสือพิมพ์นั้น ถือว่ามีความสำคัญมากในการที่จะให้ข้อมูล ข่าวสาร ในเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นอย่างไร และจะเป็นไปในทิศทางใด โดยเฉพาะคำพูดของแหล่งข้อมูล หรือแหล่งข่าวนั้น สามารถโน้มน้าวใจคนอ่าน ให้มีความคิดเห็นต่อเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งได้ ด้วยเหตุนี้การนำเสนอข่าว เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ นั้น นักข่าวหรือหนังสือพิมพ์จึงต้องคำนึงถึงและให้ความสำคัญกับแหล่งข้อมูลเป็นอย่างยิ่ง

ทั้งนี้จากผลการวิเคราะห์ลักษณะการนำเสนอแหล่งข้อมูลอ้างอิงในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมของหนังสือพิมพ์ไทยนั้น พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยจะมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลชาวมุสลิมและสื่อสารมวลชน ไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ วิทยุ-โทรทัศน์ สำนักข่าวของมุสลิม น้อยกว่าแหล่งข้อมูลประเภทอื่นๆ โดยหนังสือพิมพ์ไทยมักจะอ้างอิงแหล่งข่าวบุคคลที่ไม่ใช่ชาวมุสลิมเป็นหลัก ขณะที่การอ้างอิงแหล่งข่าวบุคคลชาวมุสลิมเองนั้นกลับถูกอ้างอิงไม่มากนัก ทั้งๆ ที่เป็นเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมเอง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุการณ์ที่มีผู้เกี่ยวข้องระหว่างชาวมุสลิม กับคู่กรณีที่ไม่ใช่มุสลิมแล้ว จะเห็นได้ชัดว่าหนังสือพิมพ์ไทยมักจะอ้างอิงแหล่งข่าว หรือให้นำนักกับการนำเสนอข่าวที่มาจากฝ่ายคู่กรณีโดยอ้างอิงเป็นแหล่งข่าวมากกว่าชาวมุสลิม ซึ่งคำพูดของแหล่งข่าวหรือคู่กรณีของชาวมุสลิมนี้เองที่สามารถโน้มน้าวให้ผู้อ่านมีความคิดเห็นไปในทิศทางใดทิศทางหนึ่งต่อชาวมุสลิมได้ ดังที่ Teun A. Van Dijk (1991:152) ได้กล่าวว่า คำพูดของแหล่งข่าวนั้นยินยอมให้มีการสอดแทรกการตีความ การอธิบายความ หรือความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่เป็นความรู้สึกส่วนตัว โดยไม่ทำลายกฎเกณฑ์ของข่าวที่ดีที่ต้องแยกข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็น เพราะคำพูดของแหล่งข่าวนั้นถือว่าเป็น “ข้อเท็จจริง” แม้ว่าข้อเท็จจริงนั้นจะเต็มไปด้วยอคติส่วนตัวของเขาก็ตาม

ดังจะยกตัวอย่างกรณีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความขัดแย้งระหว่างสหรัฐ - อิรัก ในเรื่องการตรวจสอบอาวุธร้ายแรงในอิรัก ที่ความขัดแย้งบานปลายจนกลายเป็นสงครามถล่มอิรักของสหรัฐในที่สุดนั้น หนังสือพิมพ์ไทยมักจะนำเสนอแต่แหล่งข่าวจากฝ่ายสหรัฐ หรือชาติตะวันตก ที่

ออกมาแสดงความคิดเห็นกับเหตุการณ์ หรือกล่าวโจมตีอิรัก หรือผู้นำอิรัก ว่าละเมิดสัญญา-ข้อตกลง ก่อวิกฤตการณ์ความตึงเครียด ตั้งสมช่องสมอาวุธร้ายแรง หรือเป็นภัยของภูมิภาค เป็นต้น ซึ่งล้วนแล้วแต่ทำให้ภาพของประเทศอิรัก ผู้นำอิรักเป็นไปในทางลบทั้งสิ้น

สำหรับการที่หนังสือพิมพ์ไทยอ้างอิงแหล่งข่าวบุคคล ที่ไม่ใช่ชาวมุสลิม หรือคู่กรณีกับชาวมุสลิมในเหตุการณ์ค่อนข้างมากนั้น ส่วนหนึ่งก็เนื่องด้วยแหล่งข่าว หรือแหล่งข้อมูลที่ไม่ใช่ชาวมุสลิม หรือคู่กรณีกับชาวมุสลิมในหลายๆ เหตุการณ์ เช่นเหตุการณ์การตรวจสอบอาวุธร้ายแรงในอิรักนั้น มีแหล่งข่าวที่ใช้อ้างอิง อาทิ หัวหน้าทีมตรวจสอบอาวุธร้ายแรงในอิรักที่อยู่ในเหตุการณ์โดยตรง แหล่งข่าวจากเจ้าหน้าที่ระดับสูงของยูเอ็น หรือผู้นำสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีบทบาทสำคัญกับความเป็นไปของเหตุการณ์ ดังนั้นการอ้างอิงแหล่งข่าวเหล่านี้ ซึ่งจะทำให้ข่าวที่นำเสนอมีคุณค่าข่าว และน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ดังที่ Teun A. Van Dijk (1991 อ้างแล้ว) กล่าวว่าคำพูดของแหล่งข่าวที่อยู่ในเหตุการณ์โดยตรง ซึ่งจะเป็นผู้บรรยายเหตุการณ์เล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นนั้น จะทำให้ข่าวมีชีวิตชีวาขึ้น รวมทั้งคำพูดของแหล่งข่าวที่มีความสำคัญและบทบาทสูงกับเหตุการณ์นั้น จะช่วยทำให้ข่าวที่นำเสนอมีความน่าเชื่อถือสูงขึ้น และทำให้ข่าวนั้นมีคุณค่าข่าวมากขึ้นไปโดยปริยาย

ขณะที่การนำเสนอเหตุการณ์ที่เป็นเรื่องของมุสลิมกับมุสลิมด้วยกันนั้น หนังสือพิมพ์ไทยมักจะอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่เป็นผู้มีอำนาจเช่นในการนำเสนอเหตุการณ์ประท้วงจลาจลในอินโดนีเซียนั้น หนังสือพิมพ์จะอ้างอิงแหล่งข่าว เช่นทหาร ตำรวจ ขณะที่นักศึกษา หรือประชาชนผู้ทำการจลาจล ประท้วงจะใช้เป็นแหล่งข่าวไม่มากนัก ที่ก็จะตรงกับข้อค้นพบเกี่ยวกับการสร้างความจริงในสังคม โดยสื่อมวลชน (ศิริชัย ศิริเกษและกาญจนา แก้วเทพ, 2531:196) ที่พบว่าในการนำเสนอข่าวนั้น แหล่งข่าวที่ใช้อ้างอิงมักเป็นข้าราชการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้นำในสังคม มากกว่าประชาชน

นอกจากนั้นหนังสือพิมพ์ไทยยังมีการอ้างอิงบุคคลผู้เชี่ยวชาญในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมด้วยเช่นกัน โดยมักอ้างอิงผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ เช่นมีการนำเสนอมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์ ต่อมาตรการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย มาเลเซีย นำเสนอความคิดเห็นของนักการทูต หรือนักวิชาการด้านการเมืองระหว่างประเทศในการวิเคราะห์ปัญหาหรือเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างอิรักกับสหรัฐอเมริกา การวิเคราะห์สถานการณ์วิกฤตการณ์ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมในอินโดนีเซีย จากนักวิชาการผู้ศึกษาเรื่องอินโดนีเซียมาโดยตรง เป็นต้น ทั้งนี้การที่หนังสือพิมพ์ไทยมีการอ้างอิงบุคคลผู้เชี่ยวชาญในหลายๆ เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมนั้น ก็เนื่องด้วยผู้เชี่ยวชาญ จัดเป็นแหล่งข่าวสาร (Source Credibility) ที่ถือได้ว่า

มีความน่าเชื่อถือสูง เพราะเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ ในเรื่องราวเหตุการณ์นั้นๆ กล่าวได้ว่าแหล่งข่าวบุคคลผู้เชี่ยวชาญนี้เองที่จะช่วยให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจความเป็นไปของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมมากยิ่งขึ้นนั่นเอง

ในส่วนของการอ้างอิงแหล่งข้อมูลที่เป็นสื่อสารมวลชนนั้น หนังสือพิมพ์ไทยจะมีการอ้างอิงสื่อสารมวลชนไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ วิทยุ-โทรทัศน์ สำนักข่าวที่ไม่ใช่ของมุสลิมเป็นหลัก โดยเฉพาะสำนักข่าวตะวันตกไม่ว่าจะเป็นรอยเตอร์ เอเอฟพี ยูพีไอ และเอพี รวมทั้งยังมีการอ้างอิงสื่อสารมวลชนประเภทอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ของโลกตะวันตกมากอีกเช่นกัน เช่นนิตยสารนิวสวิก วิทยุบีบีซี สถานีโทรทัศน์ซีเอ็นเอ็น จากผลการวิจัยในครั้งนี้ซึ่งก็ตรงกับที่นิติภูมิ นวรัตน์ (สัมมนา “ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับอิสลาม” มศว. ประสานมิตร 29 พ.ย. 40) กอถัมภ์นิสต์เจ้าของกอถัมภ์ “เปิดฟ้าส่องโลก” ในหน้าต่างประเทศหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ได้เคยกล่าวไว้ว่าหนังสือพิมพ์ไทยนั้น ส่วนใหญ่จะรับข่าวสารต่างประเทศมาจากสำนักข่าวระดับโลก 4 สำนักข่าว คือรอยเตอร์ เอเอฟพี ยูพีไอ และเอพี เป็นหลัก

ทั้งนี้การที่หนังสือพิมพ์ไทยอ้างอิงสื่อสารมวลชนของมุสลิมค่อนข้างน้อยนั้นส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะหนังสือพิมพ์ไทยไม่มีแหล่งข้อมูลที่จะได้มาซึ่งเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม จากสื่อสารมวลชนมุสลิมเอง ทั้งนี้เพราะสื่อสารมวลชนของประเทศมุสลิมเป็นเพียงองค์กรเล็กๆ มีปริมาณการนำเสนอข้อมูลข่าวสารไปยังประเทศต่างๆ ไม่มากนัก ซึ่งต่างจากสำนักข่าวตะวันตก ที่เป็นสำนักข่าวระดับโลกที่ทำหน้าที่ส่งข่าวสารจากทั่วโลกไปยังภูมิภาคต่างๆ ของโลก ดังที่ มาลี มูญศิริพันธ์ (2531, 29) กล่าวว่า แหล่งข่าวต่างประเทศ ส่วนใหญ่จะมาจากสำนักข่าวรอยเตอร์ ของอังกฤษ สำนักข่าวเอเอฟพี ของฝรั่งเศส สำนักข่าวยูพีไอ และเอพี ของสหรัฐอเมริกา ที่ทำหน้าที่รวบรวมข่าวสารจากทั่วโลก ไปยังสมาชิกที่เป็นหนังสือพิมพ์ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทย

อีกส่วนก็คือบางครั้งสื่อสารมวลชน เช่น สำนักข่าวของมุสลิมในบางประเทศ อาทิ สำนักข่าวอันทาราของอินโดนีเซีย และเบอร์นามาของมาเลเซีย ที่รัฐบาลทั้งของอินโดนีเซียและมาเลเซียเป็นเจ้าของและควบคุมอย่างเข้มงวด ดังนั้นข่าวสารที่ออกมาจากสำนักข่าวดังกล่าวจึงค่อนข้างจะเป็นข่าวที่มาจากรัฐบาลของทั้งสองประเทศค่อนข้างมาก ที่บางครั้งอาจทำให้ได้ความจริงไม่ครบถ้วน ดังนั้นหนังสือพิมพ์ไทยจึงมักให้ความไว้วางใจสำนักข่าวตะวันตก ที่หนังสือพิมพ์เชื่อว่ามี ความถูกต้องน่าเชื่อถือมากกว่านั่นเอง

อย่างไรก็ตามการที่หนังสือพิมพ์ไทยมักจะอ้างอิงสื่อสารมวลชนตะวันตกก่อนข้างมากนั้น ดูจะเป็นเรื่องที่น่าวิพากษ์ว่าสื่อสารมวลชนตะวันตกจะให้ความเที่ยงธรรมกับชาวมุสลิมสักแค่ไหน โดยเฉพาะสำนักข่าวตะวันตกนั้นที่ถือว่ามีอิทธิพลต่อการกำหนดการไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารในสังคมโลกเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือข้อมูลข่าวสารส่วนใหญ่ของโลกมาจากสำนักข่าวระดับโลก ที่เป็นของประเทศตะวันตก ทั้งรอยเตอร์ ของอังกฤษ เอเอฟพี ของฝรั่งเศส รวมทั้งยูไอพี และเอพี ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งสำนักข่าวเหล่านี้เองที่มีอิทธิพลในการกำหนดว่าอะไรควรจะเป็นข่าวและข่าวควรจะเป็นอย่างไร (How it is news) สำนักข่าวเหล่านี้เองที่จะเป็นผู้ตัดสินว่าควรจะมองโลกมุสลิมอย่างไร โดยสามารถใช้อิทธิพลอันยิ่งใหญ่ที่จะมีอิทธิพลต่อความรู้สึกของผู้รับสารทั่วโลกที่มีต่อชาวมุสลิม กล่าวได้ว่าสำนักข่าวตะวันตกเหล่านี้มันเองที่จะเป็นผู้สร้างโลกของความเป็นจริงของเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม มาสู่การรับรู้ของผู้รับสารทั่วโลก

สื่อสารมวลชนตะวันตกนั้นที่มักมีอคติกับมุสลิมหรือกลุ่มอุดมการณ์อื่นๆ ในหลายๆ ด้าน และไม่คอยให้เนื้อที่เพียงพอและสมดุลแก่อิสลามและโลกมุสลิม (พรหมพิมล ตะโรชะมาศ, 2538:81) จากผลการวิจัยหลายๆ ชิ้น เกี่ยวกับการนำเสนอเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ของสื่อสารมวลชนตะวันตกที่ดูจะช่วยยืนยันความเชื่อเช่นนี้ เช่นงานวิจัยของโมฮัมหมัด กามาอัสซัน (อ้างโดยวิลลาซีนี พิศิรกุล, 2532:87) ที่พบว่า สื่อสารมวลชนตะวันตกมักนำเสนอแต่เนื้อหาในด้านลบของชาวมุสลิม โดยจะสร้างภาพและบุคคลิกลักษณะที่ไม่ถูกต้องในด้านลบอยู่เสมอๆ เช่นสนใจแต่เรื่องความขัดแย้งของชาวมุสลิม โดยในการนำเสนอความขัดแย้งนั้นสื่อมวลชนตะวันตกก็จะเน้นย้ำให้เห็นว่าโดยปกติแล้วมุสลิมเป็นพวกนิยมความรุนแรง ก้าวร้าว กำเริบ ขอบเขกพวกแยกเหล่า

จากผลการวิจัยในต่างประเทศดังกล่าวก็จะตรงกับผลการวิเคราะห์การนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม โดยเฉพาะในกรณีเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับมุสลิมในต่างประเทศ ที่หนังสือพิมพ์ไทยมักจะแปลข่าว บทความมาจากสำนักข่าวตะวันตกนั้น ที่พบว่าจะถูกนำเสนอแต่เนื้อหาในด้านความขัดแย้งของชาวมุสลิมกับคู่กรณีกลุ่มต่างๆ เช่นชาวมุสลิม กับชาวคริสต์ในอินโดนีเซีย สหรัฐอเมริกา กับ อิรัก กับประเทศมุสลิมอื่นๆ อิิว-ปาเลสไตน์ โดยในการนำเสนอความขัดแย้งนั้นก็มักจะให้ภาพขอชาวมุสลิมว่าเป็นพวกขูดรีด โหดเหี้ยม กับชาวมุสลิมอินโดนีเซีย ก้าวร้าว นิยมความรุนแรงและไม่ประนีประนอม กับอิรัก ผู้นำอิรัก เป็นต้น (ดังผลยืนยันจากความโน้มเอียงในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นไปในทิศทางลบในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมของหนังสือพิมพ์ไทย ที่จะได้อธิบายในหัวข้อต่อไป) จากปัญหาการนำเสนอเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมของสื่อสารมวลชนตะวันตกที่มีปัญหานี้เอง ที่ถึงกับทำให้ประเทศมุสลิมทั่วโลก

มารวมตัวกันจัดตั้งสำนักข่าวอิสลาม (Islamic News Agency - INA) ขึ้นมาเพื่อที่จะทำให้ภาพของอิสลามและมุสลิมถูกค้ำขึ้น

สำหรับการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในประเทศไทยนั้น ก็เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับเหตุการณ์ในต่างประเทศกล่าวคือชาวมุสลิมจะถูกใช้เป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับแหล่งข่าว บุคคลที่ไม่ใช่มุสลิม เช่นปัญหาความไม่สงบใน 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น หนังสือพิมพ์ไทยจะอ้างอิงแหล่งข่าวที่เป็นตำรวจ ข้าราชการในพื้นที่ หรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ เช่นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นต้น ขณะที่บุคคลชาวมุสลิม เช่นประชาชนในพื้นที่ นักวิชาการมุสลิมที่มีความรู้ความเข้าใจกับปัญหา 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะถูกอ้างอิงน้อยมาก ทั้งนี้อาจเนื่องด้วยผู้สื่อข่าวเห็นว่าข้าราชการในพื้นที่ ตำรวจ หรือรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์โดยตรงจะสามารถให้ข้อมูลได้อย่างครบถ้วน และมีความน่าไว้วางใจในการให้เป็นแหล่งข่าวมากกว่า จากงานวิจัยหลายๆ ชิ้น ก็พบว่าหนังสือพิมพ์มักจะอ้างอิงแหล่งข่าวที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ข้าราชการ บุคคลที่เป็นชนกลุ่มใหญ่ในสังคมหรือกลุ่มเดียวกับหนังสือพิมพ์นั้นๆ มากกว่าชนกลุ่มน้อยในสังคม ดังผลการวิจัยของ Teun A. Van Dijk (1991:25-32) ที่ได้ศึกษาการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวกับชนกลุ่มน้อยในหนังสือพิมพ์กระแสหลักในยุโรปและสหรัฐอเมริกา ซึ่งพบว่าสื่อมวลชนกระแสหลักนั้นมักมองว่าคนกลุ่มน้อยเป็นแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือ น้อยกว่าแหล่งข่าวที่เป็นชนกลุ่มใหญ่ในสังคม โดยแหล่งข่าวที่เป็นชนกลุ่มน้อยจะได้รับการสัมภาษณ์ หรือถูกอ้างอิงเป็นแหล่งข่าว หรือนำมาลงในข่าวค่อนข้างน้อยกว่าบุคคลจากสถาบันองค์กรที่เป็นของชนกลุ่มใหญ่ในสังคม แม้ว่าเรื่องราวต่างๆ จะเป็นเรื่องที่ชนกลุ่มน้อยมีความรู้หรือมีความเชี่ยวชาญก็ตาม ซึ่งจากผลการศึกษานี้จะเห็นได้ว่าไม่แตกต่างจากการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในประเทศไทย ของหนังสือพิมพ์กระแสหลักของไทยทั้ง 4 ชื่อฉบับแต่อย่างใด

จากที่อธิบายมาทั้งหมดเกี่ยวกับการใช้แหล่งข้อมูลอ้างอิงในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมของหนังสือพิมพ์ไทยนั้น กล่าวได้ว่ากรณีที่หนังสือพิมพ์ไทยมีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลประเภทอื่นๆ มากกว่าแหล่งข้อมูลที่เป็นบุคคลชาวมุสลิม หรือสื่อสารมวลชนของมุสลิมเองนั้นถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ทิศทางของเนื้อหาเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม มักเป็นไปในทิศทางลบในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม รวมทั้งภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เป็นไปในเชิงลบนั่นเอง

ความโน้มเอียงในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ของหนังสือพิมพ์ไทย

ในการนำเสนอเนื้อหา เหตุการณ์ต่างๆ นั้น เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทุกๆ ฝ่าย กับบุคคลในหลายๆ กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ ผู้สื่อข่าว หรือหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องนำเสนอเนื้อหา เหตุการณ์อย่างเป็นกลาง และมีความเที่ยงธรรม กล่าวคือ นำเสนอเนื้อหาอย่างตรงไปตรงมา ตามข้อเท็จจริง โดยปราศจากอคติ ลำเอียง หรือการสอดแทรกอารมณ์และความเห็นส่วนตัวลงไปในเรื่องข่าว รวมทั้งต้องมีการนำเสนอเนื้อหาอย่างรอบด้านจากแหล่งข่าวหลายๆ ด้าน เช่น กรณีเหตุการณ์ที่มีคู่กรณีหลายฝ่าย

มาลี บุญศิริพันธ์ (2531) ได้กล่าวว่าการนำเสนอข่าวอย่างเป็นกลางนั้น ผู้สื่อข่าวต้องนำเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมาตามข้อเท็จจริงโดยปราศจากอคติ ความลำเอียง การสอดแทรกอารมณ์ และความคิดเห็นส่วนตัว การซ่อนเร้น การแต่งเติมข้อเท็จจริง หรือการให้อิทธิพลภายนอกเข้ามามีส่วนในการรายงานข่าว

สุกัญญา สุคนทรทัต (2528:12) กล่าวว่า การรายงานข่าวอย่างตรงไปตรงมา หรือรายงานอย่างเป็นกลางนั้น เป็นวิธีการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ที่จะให้ภาพที่แท้จริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ถือเป็น การสร้างความยุติธรรมในการนำเสนอข่าว

แต่จากการวิเคราะห์ทิศทางกรนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ว่าหนังสือพิมพ์ไทยมีทิศทางกรนำเสนอเนื้อหาที่เป็นไปในทิศทางบวก กลาง หรือทิศทางลบ ในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมนั้น โดยศึกษาจากหัวข้อ หัวเรื่อง (กรณีเนื้อหาในรูปแบบอื่นๆ ที่ไม่ใช่ข่าว) ตลอดจนเนื้อหาทั้งชิ้นงานที่นำเสนอ นั้น พบว่าหนังสือพิมพ์ไทยมีความโน้มเอียงในการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นไปในทิศทางลบ โดยพบว่ามีถึงจำนวนร้อยละ 57.14 ส่วนเนื้อหาที่เป็นกลางมีจำนวนร้อยละ 28.95 ขณะที่เนื้อหาในทิศทางบวกนั้น ถูกนำเสนอน้อยมากเพียงร้อยละ 13.89 เท่านั้น

โดยในการนำเสนอเนื้อหาในทิศทางลบต่อเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมนั้น หนังสือพิมพ์ไทยมักจะสะท้อนภาพของเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม โดยให้ภาพของชาวมุสลิมออกมาในด้านร้าย เช่น ให้ภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมในด้านลบต่างๆ หรือนำเสนอในลักษณะไม่เห็นด้วย

คิด วิพากษ์วิจารณ์ ขาวมุสลิมในเหตุการณ์ต่างๆ ดังเช่นกรณีการนำเสนอปัญหาวิกฤติทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในอินโดนีเซีย นั้น หนังสือพิมพ์ไทยมักจะให้ภาพของขาวมุสลิมในเหตุการณ์ในด้านลบเสมอ เช่นให้ภาพลักษณ์ของผู้นำอินโดนีเซีย เช่นอดีตนายกรัฐมนตรีซูฮาร์โต เป็นเผด็จการ อำนาจนิยม คอร์รัปชัน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ใดที่เกี่ยวกับอดีตนายกรัฐมนตรีอินโดนีเซียผู้นี้ มักจะนำเสนอในลักษณะติดลบ ไม่เห็นด้วย ไม่สนับสนุน ส่วนประชาชนมุสลิมอินโดนีเซียผู้นั้น ก็จะถูกสะท้อนออกมาว่าเป็นพวกก่อกองถาถ เอาเปรียบทำร้ายชนกลุ่มน้อย และมักกระทำการต่างๆ ด้วยความเหี้ยมโหด ป่าเถื่อน รวมทั้งหนังสือพิมพ์ไทยมักนำเสนอในลักษณะว่าขาวมุสลิมอินโดนีเซียเป็นผู้ก่อปัญหาในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ ส่วนเหตุการณ์ความขัดแย้งระหว่าง อิรัก กับ สหรัฐนั้น หนังสือพิมพ์ไทยก็จะสะท้อนภาพของผู้นำอิรัก คือประธานาธิบดีซัดดัม ฮุสเซน ว่าเป็นผู้นำที่เหี้ยมโหด เผด็จการ ชอบเบียดเบียน ละเมิดข้อตกลง ก่อวิกฤติไม่รู้จบ และเป็นภัยต่อมนุษยชาติ ดังที่สะท้อนออกมาในสื่อบ้างว่าในหน้าต่างประเทศ เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 18 ธ.ค. 41 ที่จะนำเสนอเป็นตัวอย่างต่อไปนี้

“จอมอหังการซัดดัม...ปฏิบัติการจิ้งจอกทะเลทราย ซึ่งสหรัฐได้ส่งขีปนาวุธโทมาฮอว์กยิงอิรักเมื่อรุ่งเช้าวันพฤหัสบดีที่ผ่านมา นับเป็นปฏิบัติการสายฟ้าแลบ และเป็นการทดสอบซัดดัม ฮุสเซน จอมอหังการแห่งแบกแดด ผู้ซึ่งได้รอดพ้นจากสงครามอันเลวร้ายและความพยายามที่จะลอบสังหารเขามาแล้วหลายต่อหลายครั้ง ในช่วงที่เขาครองอำนาจเบ็ดเสร็จมานานเกือบสองทศวรรษ เช่นเดียวกับสหรัฐที่หมายจะโค่นเขาลงจากเก้าอี้ด้วย ....”

“การปกครองประเทศของซัดดัมเต็มไปด้วยความเหี้ยมโหดและน่าสะพรึงกลัว ทั้งต่อภายในและภายนอกประเทศนับตั้งแต่เขาได้ยึดอำนาจและตั้งตนเป็นใหญ่มาตั้งแต่ปี 1979 ...”

“ครั้งแล้วครั้งเล่าที่ซัดดัมได้ก่อให้เกิดวิกฤติการณ์กรณีตรวจสอบอาวุธร้ายแรงต้องสงสัยอันเป็นส่วนหนึ่งของมติที่ว่าบารของยูเอ็นหลังอิรักปราศรัยกรณีดูเวด และในแต่ละครั้งซัดดัมก็จะขมย่นข้อ ถอยกลับหนึ่งก้าวทั้งนี้ก็ต่อเมื่อเห็นชัดแล้วว่าไม่มีทางเลือกอื่นเหลือแล้วเท่านั้น....”

“แต่ล่าสุดนี้แม้จะ โคนปฏิบัติการจิ้งจอกทะเลทรายไปแล้วในระลอกแรก ซัดดัมดูเหมือนจะไม่ยอมถบและเลือกใช้วิธีเดิมของตนเป็นการเอาตัวรอด กลับประกาศว่าครั้งนี้จะไม่ถอยอีกแล้ว ซึ่งก็คงจะเข้าทางของทั้งอังกฤษและสหรัฐที่อ้างว่า จิ้งจอกทะเลทรายคือปฏิบัติการยุทธการที่มีเป้าหมายสูงสุดอยู่ที่บิดนากยุคสมัยอัน โหดเหี้ยมของซัดดัมลงเสียที”

ขณะที่ การนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับขาวมุสลิมในประเทศไทยนั้น หนังสือพิมพ์ไทยจะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีมุสลิมที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์เป็นโจรก่อการร้าย หรือจก. ที่ออกก่อกรวน ก่อวินาศ

กรรม สถานที่ต่างๆ ในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ดังนั้นเนื้อหาที่นำเสนอจึงมักจะเป็นไปในทิศทางลบ มากกว่าทิศทางบวกนั่นเอง โดยภาพของชาวมุสลิมที่ถูกสะท้อนออกมาในเหตุการณ์ เช่น เป็นใจ รอคอย การร่ำขอ ก่อวินาศกรรม เป็นกบฏ ที่มีความเหี้ยมโหด ก่อวิกฤติหรือก่อความไม่สงบในสังคมไม่ รู้จบ เป็นต้น

สำหรับเนื้อหาที่เป็นไปในทิศทางบวกในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม นั้น ซึ่งมีเพียงร้อยละ 13.89 นั้น โดยหนังสือพิมพ์ไทยจะนำเสนอในเหตุการณ์ต่างๆ ไป ที่มักจะเป็นเนื้อหาในเชิงบวก อยู่แล้ว เช่นการนำเสนอเหตุการณ์เกี่ยวกับการประกอบพิธีฮัจญ์ ของชาวมุสลิม ที่นครเมกกะ ประเทศซาอุดี ซึ่งคอลัมน์นิสต์เขียนถึงพิธีกรรมดังกล่าวในลักษณะชื่นชมชาวมุสลิมที่มีความยึดมั่น ศรัทธา เป็นหนึ่งเดียวกัน รวมทั้งกล่าวถึงสิ่งดีๆ เกี่ยวกับชาวมุสลิมในเหตุการณ์ดังกล่าว หรือการ นำเสนอ เรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับตัวนายกรัฐมนตรีนคร มหาเธร์ ของมาเลเซีย ในช่วงก่อนเกิด ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง กับ นายอันวาร์ อิบราฮิม (อดีตรองนายกรัฐมนตรี) ที่ข่าว หรือ เนื้อหาที่กล่าวถึงในหนังสือพิมพ์ไทยจะเป็นไปในทิศทางบวก เช่นนำเสนอว่าเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ โปร่งใส ได้รับความยอมรับจากนานาชาติ ในด้านความรู้ความสามารถ เป็นต้น หรือการนำเสนอ เนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ การพัฒนาชุมชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ที่มีทิศทางไปในทางบวกกับ ชาวมุสลิมในชุมชนภาคใต้ เช่น ให้ความร่วมมือในการร่วมสร้างสรรค์สังคมไทย เป็นต้น

ทั้งนี้การที่หนังสือพิมพ์ไทยมักจะนำเสนอเนื้อหาในทิศทางลบในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมค่อนข้างมากนั้น ส่วนหนึ่งก็น่าจะมาจากการเลือกนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ ไทยเองที่มักจะมุ่งเน้นแต่เนื้อหาในด้านร้าย หรือเนื้อหาในเชิงลบของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม เช่นความขัดแย้ง สงคราม ความหายนะ ปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ปัญหา ระหว่างประเทศ ส่วนเนื้อหาในเชิงบวก เนื้อหาในเชิงสร้างสรรค์ของชาวมุสลิมถูกนำเสนอ น้อย มาก จึงทำให้ทิศทางของเนื้อหาที่นำเสนอจึงมักจะเป็นไปในทางลบต่อชาวมุสลิมในเหตุการณ์ หรือ เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมนั่นเอง ทั้งนี้ก็เพราะเป็นเรื่องในด้านร้ายๆ ของมุสลิมในเหตุการณ์ อีกส่วนก็คือความลำเอียงของหนังสือพิมพ์ไทยเองที่ไม่ให้ความเป็นธรรมกับชาวมุสลิม โดยมีได้นำเสนอเนื้อหาอย่างรอบด้าน กล่าวคือหนังสือพิมพ์ไทยมักจะอ้างอิงแหล่งข่าวบุคคลที่ไม่ใช่มุสลิม โดยเฉพาะในเหตุการณ์ที่เป็นความขัดแย้งระหว่างชาวมุสลิมกับคู่กรณี รวมทั้งการที่อ้างอิงแค่สื่อ สารมวลชนโดยเฉพาะสำนักข่าวตะวันตกเป็นหลักนั้น จึงทำให้ทิศทางของเนื้อหาจึงมักจะเป็นไปใน ทิศทางลบกับชาวมุสลิมในเหตุการณ์ ดังที่ได้อธิบายไว้แล้วในส่วนของแหล่งข้อมูลอ้างอิงในเหตุ การณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมนั่นเอง

รวมทั้งอีกส่วนหนึ่งก็อาจมาจากแนวคิดเรื่องชาติพันธุ์นิยม (racism) กล่าวคือหนังสือพิมพ์มีแนวโน้มในการนำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์ของชนกลุ่มน้อย คนต่างชาติ ต่างเผ่าพันธุ์ ต่างสีผิวกับสื่อมวลชนนั้น ให้มีลักษณะเป็นลบ และมีลักษณะคล้ายกว่าประเทศหรือชาติพันธุ์ที่หนังสือพิมพ์นั้นสังกัดอยู่ เนื้อหาของข่าวที่เกี่ยวกับคนชาติพันธุ์อื่นๆ นั้น จึงจำกัดอยู่แคในเรื่องบางเรื่อง เช่น ความรุนแรงและความเป็นลบ รวมทั้งให้ภาพของคนชาติพันธุ์อื่นๆ ในฐานะเป็นตัวปัญหา หรือเหยื่อ และแหล่งข่าวของคนชาติพันธุ์นั้นมักจะไม่ได้รับความเชื่อถือเสมอ

จากงานวิจัยหลายชิ้นที่ทำการศึกษาในต่างประเทศ ที่วิเคราะห์ออกมาตรงกันว่า การรายงานข่าวของสื่อมวลชนในประเทศหนึ่งๆ ที่เป็นเรื่องของคนต่างชาติ ต่างเผ่าพันธุ์นั้น พบว่า สื่อมวลชนมีแนวโน้มที่จะนำเสนอเนื้อหา และให้ภาพที่เป็นไปในทางลบมากกว่าทางบวก (mcquail: 165) สำหรับในประเทศไทยเองนั้น ก็พบว่าแนวคิดชาติพันธุ์นิยมมีอิทธิพลในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับชาวต่างชาติ ต่างเผ่าพันธุ์เช่นกัน ดังเช่นงานวิจัยของจิตราภรณ์ วนัสพงษ์ (2538) ที่ศึกษาเรื่องชาติพันธุ์นิยมในการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับประเทศลาว ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าแนวคิดชาติพันธุ์นิยมมีอิทธิพลต่อการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับประเทศลาวเช่นกัน โดยพบว่าหนังสือพิมพ์ไทยมักจะให้ภาพลักษณ์ของคนลาวเป็นภาพลบมากกว่าภาพในเชิงบวกนั่นเอง

ภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมในเหตุการณ์ ที่ถูกนำเสนอโดยหนังสือพิมพ์ไทย

ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่เกิดจากการที่คนเรารับรู้ต่อสิ่งต่างๆ ทั้งจากประสบการณ์ตรงและประสบการณ์ทางอ้อม โดยหนังสือพิมพ์เป็นประสบการณ์ทางอ้อมที่สำคัญในการที่จะทำให้ประชาชนได้รับรู้ถึงภาพลักษณ์ของกลุ่มบุคคล หรือประเทศอื่นๆ กล่าวคือหนังสือพิมพ์จะทำหน้าที่ในการสร้างภาพลักษณ์ของสิ่งต่างๆ ทั้งนี้โดยการสร้างภาพลักษณ์เหล่านั้นอาจไม่ใช่คุณสมบัติที่แท้จริงของสิ่งนั้นก็ได้ สำหรับภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมเป็นผลจากการทำงานของหนังสือพิมพ์ไทย ในการสร้างภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมให้ปรากฏต่อการรับรู้ของผู้รับสาร

จากความวิตกของนักวิชาการ สื่อมวลชน ตลอดจนประชาชนในโลกของมุสลิม ที่จะต้องคิดอยู่เสมอว่าอคติต่อมุสลิมยังมีอยู่เป็นจำนวนมากในการรายงานข่าว เรื่องราวเหตุการณ์ในโลกของมุสลิม ของสื่อสารมวลชนต่างๆ ไปที่ไมใช่มุสลิม โดยเฉพาะสื่อมวลชนในโลกตะวันตก ที่มักจะให้ภาพของกิจกรรม เหตุการณ์ เรื่องราวที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ตลอดจนภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมเป็นไปในด้านลบโดยเสมอ โดยเน้นถึงความสุดโต่ง รุนแรงในหลายๆ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

กล่าวคือกิจกรรม และเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม มักจะถูกระบายแต่งแต้ม ตีสรร จนดูน่ากลัว โดยเฉพาะการให้ภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมไปในทางเสียๆ หายๆ ดังที่งานวิจัย หลายๆ ชิ้น ที่ศึกษาในโลกตะวันตกเอง และจากนักวิชาการในโลกของมุสลิม ที่ได้ผลสรุปไปใน ทิศทางเดียวกันว่าภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมมักถูกนำเสนอไปในทิศทางลบ ไม่ว่าจะเป็นพวกมุสลิม หัวรุนแรง ก่อการร้าย พวกชอบแตกแยก กบฏ โหดร้าย ฯลฯ โดยสื่อมวลชนจะคอยซ้ำ และเน้น ความสุดโต่งของภาพลักษณ์เหล่านั้นในเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่เป็นความขัดแย้ง ระหว่างชาวมุสลิม กับชนกลุ่มอื่นๆ โดยไม่บอกถึงสาเหตุของการกระทำของมุสลิม การต่อสู้ ของชาวมุสลิม แต่กลับซ้ำให้เห็นว่าพวกมุสลิมเป็นพวกนิยมความรุนแรง ก้าวร้าว กำเริบ ชอบแยก พวกแยกเหล่า (Adnan,1989: 63 อ้างโดยพรหมพิมล สะโรชะมาศ)

ทั้งนี้จากผลการวิเคราะห์การนำเสนอภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมที่ถูกนำเสนอในเนื้อหาของ เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในหนังสือพิมพ์ไทย ที่ดูจะช่วยยืนยันความคิดดังกล่าว และงานวิจัย ในอดีตที่ผ่านมา กล่าวคือภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยนั้นเป็นภาพ ลักษณ์ในเชิงลบเป็นจำนวนมาก กล่าวคือมีถึงจำนวนร้อยละ 91.35 ขณะที่ภาพลักษณ์ในเชิงบวกมี เพียงร้อยละ 8.64 เท่านั้น จนกล่าวได้ว่าภาพลักษณ์ของโลกมุสลิม ตั้งแต่ชาวไทยมุสลิมในประเทศ ไทย ชาวมุสลิมในประเทศต่างๆ ตั้งแต่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันออกกลาง เอเชียกลาง/ใต้ ไป จนถึงแอฟริกา ที่ถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยดูจะเป็นภาพลักษณ์ในเชิงลบด้วยกันทั้งสิ้น โดย เฉพาะภาพลักษณ์ของมุสลิมหัวรุนแรง ก่อการร้าย ก่อวินาศกรรม โดยภาพลักษณ์เหล่านี้จะถูก สะท้อนผ่านเหตุการณ์หลายๆ เหตุการณ์ ไม่ว่าจะเป็นเหตุวินาศกรรมสถานทูตสหรัฐที่เคนยา และ แทนซาเนีย ภาพของชาวปาเลสไตน์ในปัญหาความขัดแย้งกับอิสราเอล ภาพของมุสลิมหัวรุนแรง คาลิบันในอัฟกานิสถานที่ปกครองประเทศด้วยความเหี้ยมโหด มีการใช้กฎหมายอิสลามที่ล้าสมัย ในการปกครองประเทศ ภาพของมุสลิมก่อการร้ายในทุคนอลโลกที่ฝรั่งเศส ภาพของกลุ่มโจร มุสลิมก่อการร้ายสากลในอียิปต์ แอลจีเรีย ปากีสถาน อัฟกานิสถาน ภาพของกลุ่ม แก๊งมุสลิมหัว รุนแรงกลุ่มต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมุสลิมหัวรุนแรงกลุ่มฮามาส กลุ่มอิสลามิกจิฮัด อิสลามิกปลดปล่อย เมกกะ กลุ่มอัล มุซาจิริน กองโจรมุสลิมอิสโบลละ กองทัพปลดปล่อยอิสลาม กลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงของนายไอซามา บิลลาเคน กลุ่มของนายฮาบูจิฮัด มุสลิมชีอะห์หัวรุนแรง มุสลิมสุหนี่หัวรุนแรง ฯลฯ ภาพของกองโจรมุสลิมก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนในฟิลิปปินส์ ในอินโดนีเซีย มุสลิม ก่อการร้ายในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยกลุ่มต่างๆ ตลอดจนภาพของประเทศมุสลิมหัวรุนแรงผู้สนับสนุนลัทธิก่อการร้าย ที่โล่มาตั้งแต่ลิเบีย แอลจีเรีย ซูดาน อิหร่าน ซีเรีย ตลอดจนอัฟกานิสถาน

โดยภาพลักษณ์เหล่านี้ถูกใช้บ่อยๆ ในหลายๆ เหตุการณ์ที่เป็นเรื่องของมุสลิม กล่าวคือ หากเป็นความรุนแรงที่เกิดในโลกมุสลิม หนังสือพิมพ์ไทยจะมีการระบุว่า เป็นมุสลิมหัวรุนแรงอยู่เสมอ โดยจะให้ภาพว่าเป็นพวกนิยมความรุนแรง เข้มโหด มักแก้ปัญหาด้วยการใช้กำลัง ความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นการวินาศกรรม การก่อการร้าย และต่อต้านตะวันตก ทั้งนี้ในประเด็นเกี่ยวกับมุสลิมก่อการร้ายนี้ จรัญ มะลูลีม นักวิชาการและสื่อมวลชนมุสลิม (2541:31) ได้เคยสะท้อนต่อประเด็นปัญหาดังกล่าวว่า สื่อมวลชนโดยเฉพาะสื่อมวลชนตะวันตก มักจะใช้คำว่า “มุสลิมผู้ก่อการร้ายหัวรุนแรง” เพิ่มขึ้นบ่อยๆ โดยไม่เล็งเห็นถึงความแตกต่างระหว่างผู้ที่ต่อสู้เพื่ออิสรภาพหรือผู้ที่รักชาติ เพื่อพิทักษ์ประเทศของตน แผ่นดินของตน และวิถีของเขาซึ่งตรงข้ามกับการเป็นศัตรูของมนุษยชาติ เช่นหากชาวปาเลสไตน์ หรือเลบานอนตอบโต้ชาวอิสราเอล หรือชาวสหรัฐฯ เพราะไปเหยียบย่ำสิทธิในการที่เขาจะอยู่อาศัยในบ้านของเขาเอง ชาวปาเลสไตน์ หรือเลบานอนคนนั้นก็จะถูกเรียกว่า “ผู้ก่อการร้ายมุสลิม” ขึ้นมาทันที

ส่วนภาพลักษณ์ในด้านลบอื่นๆ ซึ่งถูกนำเสนอเรื่อยๆ ลงมา เช่น ผู้ก่อจลาจล มีอบประทุง เอาเปรียบทำร้ายชนกลุ่มน้อย อดอยาก อยากรง เข้มโหด โฆษณาชวนเชื่อ ประสบวิกฤติเศรษฐกิจ ภาพลักษณ์ของผู้นำในประเทศมุสลิมเช่นเผด็จการ อำนาจนิยม คอร์รัปชัน เบียดเบียน ละเมิดสัญญา เป็นภัยมนุษยชาติ เข้มโหด ละเมิดสิทธิมนุษยชน ฯลฯ

ขณะที่ภาพลักษณ์ในเชิงบวกนั้นพบว่ามีก็นำเสนอเพียง 7 กลุ่มภาพลักษณ์เท่านั้น คือ ภาพลักษณ์ของการสานสัมพันธ์/เป็นมิตร/ช่วยเหลือ, ปฏิรูป/พัฒนา, ให้ความร่วมมือ/ปฏิบัติตามข้อตกลง, ได้รับการยอมรับ/วิสัยทัศน์/โปร่งใส, ศรัทธา/ยึดมั่น/ร่วมใจ, ดำเนินการเพื่อสันติภาพ, และน่าเห็นใจ

ทั้งนี้การที่หนังสือพิมพ์ไทยนำเสนอภาพลักษณ์ชาวมุสลิมในเชิงลบเป็นจำนวนมากนั้น กล่าวได้ว่าส่วนหนึ่งมาจากการที่หนังสือพิมพ์ไทยมักนำเสนอเนื้อหา ข่าวสารเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม มาจากสื่อสารมวลชนตะวันตก เป็นหลัก ขณะที่สื่อสารมวลชนของประเทศมุสลิม หรือสื่อสารมวลชนของประเทศอื่นๆ ถูกอ้างอิงไม่มากนัก ที่สะท้อนถึงความไม่สมคูลย์ในกระแสดาวสารระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา ดังที่ Sean Macbride (1980,36-37) กล่าวว่า การที่การไหลเวียนข่าวสารระหว่างประเทศ ที่เป็นไปในทิศทางเดียวและไม่สมคูลย์ ซึ่งถูกครอบงำโดยบรรดาประเทศพัฒนาแล้วที่เป็นเจ้าของสื่อสารมวลชนในระดับโลกนั้น เป็นส่วนที่ทำให้ภาพลักษณ์ของประเทศที่กำลังพัฒนามักจะบิดเบือนและไม่ตรงกับความเป็นจริง และภาพลักษณ์ที่บิดเบือนนั้นยังอาจมีผลสะท้อนต่อเสถียรภาพภายในของประเทศพัฒนานั้นๆ เองด้วย

ดังกรณีการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับประเทศมุสลิม ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา และเป็นประเทศที่มีอุดมการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่ต่างจากโลกตะวันตกนั้น สำนักข่าวตะวันตกมักให้ภาพของกิจกรรม เรื่องราว เหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นในประเทศมุสลิมเหล่านั้นในด้านลบอยู่เสมอ โดยสะท้อนออกมาในหลายๆ เหตุการณ์ เช่น มักให้ภาพของประเทศอิหร่านซึ่งเป็นรัฐอิสลาม ว่าล้าหลัง ล้าสมัย ละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น “มะกันต้าน อิหร่านเดือน ปาหิณ ประหารชีวิต...นักกฎหมายสหรัฐเรียกร้องให้นานาชาติกดดันอิหร่านให้ยุติการประหารนักโทษ ด้วยการขว้างปาก่อนหินใส่ จนนักโทษสิ้นใจ โดยการประหารนักโทษด้วยวิธีนี้ยังมีอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐอิหร่านในปัจจุบัน” (หน้าต่างประเทศ มติชน วันที่ 19 ก.พ. 41) หรือในการนำเสนอปัญหาด้านการศึกษาของประเทศในเอเชียใต้ ที่สะท้อนออกมาว่า “ยูนิเซฟห่วงเด็กชาติด้อยพัฒนาไร้การศึกษากว่า 130 ล้านคน....เจ้าหน้าที่ยูนิเซฟเผยว่า วิกฤติเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย ส่งผลกระทบต่อเด็กหญิงมากกว่าเด็กชาย เนื่องจากพ่อแม่มักนิยมให้ลูกชายเรียนหนังสือมากกว่า อีกทั้งประเทศมุสลิมอย่างเช่นอัฟกานิสถานและปากีสถานก็ไม่เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้เล่าเรียนหนังสือเพราะมีสตรีในเอเชียใต้เกือบ 2 ใน 3 ไม่ได้เรียนหนังสือขณะที่พบว่าผู้ชายไม่ได้เล่าเรียนเพียง 1 ใน 3 เท่านั้น....นายโคฟี อันนัน เลขาธิการสหประชาชาติ กล่าวถึงการที่เด็กไม่ได้รับการศึกษาเล่าเรียนว่าถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและยังเป็นการสูญเสียศักยภาพและผลิตผลซึ่งโลกไม่สามารถดกกลับได้อีกต่อไป...” (หน้าต่างประเทศ ไทยรัฐ 1 ธ.ค. 41) รวมทั้งมักมองอิสลามด้วยสายตาที่ไม่สู้ดีนัก ซึ่งสะท้อนจากเนื้อหาหลายๆ เหตุการณ์ที่นำเสนอ เช่น “ฮาบิบีไม่ตั้งรัฐอิสลาม...คริส สมิธ ส.ส. สหรัฐ พรรครีพับลิกัน จากรัฐนิวเจอร์ซีย์ ผู้เป็นประธานคณะกรรมการปฏิบัติการระหว่างประเทศและสิทธิมนุษยชนเข้าพบฮาบิบีเป็นเวลากว่าชั่วโมงในวันพุธ แล้วออกมาเปิดเผยว่าเขานำปัญหาเรื่องอินโดนีเซียจะตั้งเป็นรัฐอิสลามหรือไม่มาพูดคุยกับประธานาธิบดี.....ประธานาธิบดีให้ความมั่นใจกับเราว่าปัญงศีลอันเป็นอุดมการณ์แห่งรัฐเป็นสิ่งป้องกันไม่ให้เกิดรัฐอิสลามขึ้นมาได้ หลักการคือต้องยอมรับกันซึ่งประชาชนควรมีเสรีภาพในการนับถือศาสนาและเคารพต่อการนับถือศาสนาของผู้อื่น.....สมิธบอกว่าเขาและรัฐบาลสหรัฐมีความหวังและการคาดหวังอยู่มากกว่าอินโดนีเซียจะไม่กลายเป็นรัฐอิสลามที่ยกศาสนาตัวเองเป็นใหญ่ในโลกแต่อย่างเดียว ตอนนี้พวกเขายังมั่นใจมากเมื่อได้เห็นมุมมองอันชัดเจนของประธานาธิบดีในทิศทางที่ว่าสังคมอินโดนีเซียจะไม่เป็นรัฐอิสลาม...ด้วยประชากรกว่า 200 ล้านคน ที่นับถือศาสนาอิสลามกว่า 85 เปอร์เซ็นต์ทำให้อินโดนีเซียเป็นประเทศมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดในโลก” (หน้าต่างประเทศ ไทยโพสต์ 28 พ.ค. 41) หรือ “มะกันโล่งอกอินโดนีเซียไม่ตั้งรัฐอิสลาม...ฮาบิบีบอกกับเราว่าจะไม่ตั้งรัฐอิสลาม....ก่อนหน้านั้นเป็นที่วิตกกันว่าอินโดนีเซียซึ่งเป็นประเทศมุสลิมที่ใหญ่ที่สุดในโลกจะตั้งรัฐอิสลาม ที่ยกศาสนาตัวเองเป็นใหญ่ในโลกเพียงอย่างเดียว” (หน้าต่างประเทศ มติชน 28 พ.ค. 41)

จะเห็นได้ว่าสำนักข่าวตะวันตกนั้นมักนำเสนอข่าวเกี่ยวกับอิสลาม โดยใช้มุมมอง แนวคิด หรืออุดมการณ์ของตนเองในการตัดสินใจ คำนึง หรือกลุ่มอุดมการณ์ของอิสลาม ที่แตกต่างไปจากตน โดยสะท้อนผ่านจากเนื้อหาที่นำเสนอ แหล่งข่าวที่นำเสนอ ตลอดจนความคิดเห็นของนักข่าวที่สอดคล้องอยู่ในเนื้อหาในหลายๆ เหตุการณ์ ซึ่งก็ดูจะตรงกับข้อสังเกตของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญของรัฐบาลซึ่งสังกัดอยู่ในองค์การการประชุมอิสลาม (Organization of Islamic) (เจริญ มะธุลิม:2541:3) ที่ได้ตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการนำเสนอภาพลักษณ์ของอิสลามของสื่อมวลชนจากโลกภายนอก โดยเฉพาะสื่อมวลชนตะวันตกนั้น บ่อยครั้งมักกล่าวถึงค่านิยม วัฒนธรรม และอารยธรรมอิสลาม ว่าเป็นปฏิกิริยา การโจมตีนั้นมุ่งให้วัฒนธรรมของอิสลามเป็นวัฒนธรรมที่ตายแล้วและด้าสมัย นอกจากนี้ยังมีความพยายามที่จะทำให้อิสลามเข้ากันไม่ได้กับตะวันตก ซึ่งอ้างจากผู้ยึดถือค่านิยมดังกล่าวว่าเป็นสากล ประเด็นในเรื่องอย่างเช่น ประชาธิปไตย เสรีภาพ สิทธิมนุษยชนและสถานภาพสตรีบ่อยครั้งถูกจัดลำดับอย่างผิดๆ ว่ามีความแปลกแยกไปจากอิสลาม ห่างไกลจากสปีริตและหลักการอิสลาม

จากลักษณะการนำเสนอดังกล่าวของสำนักข่าวตะวันตกนั่นเอง ที่เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ภาพลักษณ์ของอิสลามและชาวมุสลิมเป็นไปในเชิงลบนั่นเอง ซึ่งเท่ากับเป็นการครอบงำความรู้ ความเข้าใจของผู้รับสารทั่วโลกในการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมของมุสลิมไปตามที่สำนักข่าวเหล่านั้นนำเสนอ แล้วยังหนังสือพิมพ์ไทยซึ่งได้เปิดรับข่าวสาร บทความ เรื่องราวต่างๆ จากสำนักข่าวตะวันตกอยู่ทุกเมื่อเชื่อวันนั้น ดังนั้นมุมมองที่มาจากตะวันตกจึงเป็นที่คุ้นเคยกับคนไทยเป็นอย่างยิ่ง เพราะการแปลข่าวหรือบทความของสำนักข่าวตะวันตกแบบประโยคต่อประโยคนั้นเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่พบเห็นกันอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน ในสังคมไทยนั่นเอง

อย่างไรก็ตามการที่สำนักข่าวตะวันตกนำเสนอเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม โดยมักจะทำให้ภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมเป็นไปในเชิงลบนั้น อีกส่วนหนึ่งก็อาจมาจากลักษณะการเลือกนำเสนอเนื้อหาของสื่อมวลชนตะวันตกเองมากกว่าจะเป็นความรู้ที่อคติต่อมุสลิมเพื่ออย่างเคียว กล่าวคือในการนำเสนอ ข่าวสารต่างๆ นั้น สื่อมวลชนตะวันตกมักจะยึดหลักเกณฑ์เรื่องคุณค่าข่าว (News Values) เป็นสำคัญ ดังที่เสถียร เชษประทีป (2542:24-27) กล่าวว่า โดยทั่วไปสื่อมวลชนในประเทศตะวันตก นั้นจะเน้นคุณค่าข่าว คือความทันสมัยเหตุการณ์ ความใกล้ชิด ความโดดเด่น เหตุการณ์ที่ผิดปกติ เรื่องที่ปลุกเร้าสนใจหรือเรื่องเร้าอารมณ์ และความขัดแย้ง เป็นหลัก ซึ่งจากหลักเกณฑ์คุณค่าข่าวของโลกตะวันตกดังกล่าวนั้นจะเห็นได้ว่าเข้าได้ดัดกับเหตุการณ์ในเชิงลบ ที่มักมีคุณค่าข่าวที่ความเด่นของเหตุการณ์ เป็นเหตุการณ์ที่ผิดปกติ มีความขัดแย้ง รวมทั้งยังเป็นเหตุการณ์ที่สามารถเร้าอารมณ์และเร้าร้องความสนใจของผู้รับสารได้ดีกว่าเหตุการณ์ในเชิงบวก ดังนั้นเหตุการณ์ที่

เกี่ยวกับชาวมุสลิมที่ถูกนำเสนอในรอบปีที่ผ่านมา ซึ่งเกิดเหตุการณ์ขึ้นมากมายทั้งเหตุการณ์ในเชิงบวกและเหตุการณ์ในเชิงลบ แต่ด้วยความที่เหตุการณ์ในเชิงลบนั้นมีองค์ประกอบคุณค่าข่าวมากกว่า ด้วยเหตุนี้เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในประเทศต่างๆ ที่ถูกนำเสนอผ่านทางสำนักข่าวตะวันตกเหล่านั้นจึงมักเป็นเหตุการณ์ในเชิงลบ เป็นเรื่องในคำร้ายๆ ของชาวมุสลิมในด้านต่างๆ นั้นเอง ด้วยเหตุนี้ภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมที่ถูกนำเสนอในเหตุการณ์จึงมักปรากฏออกมาในทางลบมากกว่าทางบวกเป็นธรรมดา เพราะเป็นเรื่องในคำร้ายๆ ของชาวมุสลิม อีกทั้งในการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ของนักข่าว หรือสื่อมวลชนตะวันตกเหล่านั้น ซึ่งไม่ได้เป็นมุสลิม จึงอาจขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องของมุสลิมหรือศาสนาอิสลามอย่างถูกต้อง และในการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับมุสลิมที่บิดเบือนนั้น ซึ่งก็อาจเป็นผลมาจากลัทธิอาณานิคมมากกว่าจะเป็นความรู้สึกไม่ดีของนักข่าวเอง ยิ่งไปกว่านั้นโดยอาชีพแล้วเป็นไปไม่ได้ที่ใครจะรับรู้เรื่องทุกอย่างทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ได้อย่างถูกต้อง และในระยะสั้น นอกจากนั้น ก็ยังไม่มีเหตุผลด้วยที่จะหวังให้ผู้ที่ไม่ได้เป็นมุสลิม มองมุสลิมหรือโลกของอิสลามเหมือนมุสลิมเขียนเรื่องเกี่ยวกับชาวมุสลิมอย่างจริงจัง หรือในลักษณะที่มุสลิมมอง (พรหมพิมล ตะโรชะมาศ, 2538:72)

หรืออีกส่วนหนึ่งที่ทำให้ภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมที่ถูกนำเสนอทางหนังสือพิมพ์ไทยมักมีแต่ภาพลักษณ์ในด้านลบนั้น ก็อาจมาจากลักษณะในการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไทยของค่าย ที่มักจะนำเสนอภาพลักษณ์ของชนกลุ่มน้อย หรือชาวต่างชาติ คนต่างเชื้อชาติ ศาสนา ไปในเชิงลบอยู่แล้ว ดังผลการศึกษาในเรื่องการสร้างความเป็นจริงทางสังคม ของสื่อมวลชน ที่พบว่าสื่อมวลชนมักจะให้ภาพที่เป็นพิมพ์เขียว หรือแบบฉบับ (Stereotype) ของพวกนอกกลุ่ม เช่นคนกลุ่มน้อย คนต่างชาติ ต่างสีผิว ซึ่งแม้ Stereotype ที่นำเสนอ นั้นจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับความเป็นจริงปะปนอยู่บ้างก็ตาม แต่ก็จะนำเสนออย่างกับแคบและมองเพียงแง่ลบเดียวซ้ำๆ ซาก คิดจะรังเกียจเคียดจันท์ หรือไม่ก็อาจเป็นการบิดเบือนความเป็นจริงนั่นเอง (ศิริชัย ศิริกาเยและกาญจนา แก้วเทพ, 2531:192-193)

ทั้งนี้การที่ภาพลักษณ์ในด้านลบของชาวมุสลิมถูกนำเสนอในหนังสือพิมพ์ไทยเป็นจำนวนมากนั้น ซึ่งก็แน่นอนว่าประชาชนชาวไทยผู้รับสารก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะรับรู้ต่อภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมตามที่หนังสือพิมพ์นำเสนอดังกล่าว โดยเฉพาะหากภาพลักษณ์ในด้านใด ที่ถูกนำเสนอมาก ถูกออกย้ำมากๆ ก็จะกลายเป็นแบบฉบับของชาวมุสลิมที่จะปรากฏต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้รับสารชาวไทยต่อไป ทั้งนี้ก็เนื่องด้วยภาพลักษณ์ที่หนังสือพิมพ์ไทยสร้างขึ้นนั้นเมื่อถูกออกย้ำบ่อยๆ เข้า จนบุคคลที่ถูกกล่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยมีคุณสมบัติ หรือคุณลักษณะแบบใดแบบหนึ่งในสายตาผู้อ่าน เช่น การที่หนังสือพิมพ์ไทยเน้นย้ำภาพลักษณ์บางด้านของผู้นำประเทศมุสลิม เช่น ซัดดัม ฮุส

เช่น ที่เข็มโหด เผด็จการ อยู่ตลอดเวลา จนทำให้ผู้อ่านเชื่อและมีภาพของผู้นำอิรัก มีลักษณะเช่นนั้นไปโดยปริยาย กระบวนการเช่นนี้เรียกว่า แบบฉบับ (Stereotype) นั่นเอง

กล่าวได้ว่ากระบวนการสร้างภาพลักษณ์และแบบฉบับนี้เองที่เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความจริงของเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ให้ปรากฏต่อการรับรู้ของผู้รับสาร และแน่นอนการรับรู้ในภาพลักษณ์และแบบฉบับเหล่านั้นจะนำไปสู่ความเข้าใจผิดๆ ในบางเวลา บางสถานที่ และบางสถานการณ์ ในเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม โดยเฉพาะเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชาวมุสลิมในต่างประเทศนั่นเอง

ดัง ที่ John C. Merrill (อ้างโดย จิตรารักษ์ วันสพงษ์, 2539:26) กล่าวว่า “ไม่ต้องสงสัยเลยว่าการที่ประชากรทั่วโลก จำนวนมากมีทั้งภาพลักษณ์ (Image) และแบบฉบับ (Stereotype) ของชาติอื่นๆ อยู่ในใจ และเป็นที่แน่ชัดว่าภาพลักษณ์เหล่านั้นจะนำไปสู่ความเข้าใจผิดๆ ในบางเวลา บางสถานที่ และบางสถานการณ์ได้”

ทั้งนี้ที่เป็นนั้นก็เนื่องด้วยภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมที่ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจจากหน้าหนังสือพิมพ์ไทยนั้นอาจไม่ใช่คุณสมบัติที่แท้จริงของชาวมุสลิมในเหตุการณ์นั้นๆ ก็ได้ แต่เป็นคุณสมบัติที่หนังสือพิมพ์สร้างขึ้นมา ดังแนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์ ที่ Boorstin (อ้างโดยจิตรารักษ์ วันสพงษ์, 2538:20-21) ได้นำเสนอว่า ภาพลักษณ์นั้น คือภาพในอุดมคติ ซึ่งมีไม่ความจริง โดยมีลักษณะต่างๆ เช่น ภาพลักษณ์เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น มีการผลิตซ้ำ รวมทั้งยังมีฐานะของเหตุการณ์เทียม ซึ่งหมายถึงเหตุการณ์ที่สร้างขึ้นมา มีสิ่งที่เกิดขึ้นเองโดยธรรมชาติ ส่วน Robinsan and Barlow (อ้างโดยจิตรารักษ์ วันสพงษ์ อ้างแล้ว) กล่าวว่า ภาพลักษณ์ไม่ใช่สิ่งที่เป็นคุณสมบัติติดตัวของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือคนใดคนหนึ่งที่สามารถกล่าวถึง แต่เป็นภาพที่เกิดขึ้นในใจผู้อ่าน ที่ผู้อ่านมีความรู้สึกนึกคิดต่อสิ่งของหรือบุคคล ตามข้อมูลที่หนังสือพิมพ์สร้างขึ้นมา จากทัศนคติเบื้องหลังบางประการ ดังนั้นภาพลักษณ์จึงเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้น ไม่ใช่ความจริง

จากแนวคิดเกี่ยวกับภาพลักษณ์ดังกล่าวนี้ จึงกล่าวได้ว่า ภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมที่ถูกนำเสนอโดยหนังสือพิมพ์ไทยนั้น จึงไม่ใช่คุณสมบัติของชาวมุสลิมมาแต่เดิม แต่เป็นภาพที่หนังสือพิมพ์ไทยสร้างขึ้นมาให้เกิดขึ้นในใจผู้อ่าน แล้วยังการที่หนังสือพิมพ์ไทยนั้นซึ่งถือเป็นประสบการณ์ทางอ้อมที่สำคัญของผู้รับสารชาวไทย ในการรับรู้ต่อเรื่องราวที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในเหตุการณ์ต่างๆ หนังสือพิมพ์ไทยจึงมีอิทธิพลต่อผู้อ่านชาวไทยในการที่จะรับรู้ต่อภาพลักษณ์ และแบบฉบับของชาวมุสลิม ในกรณีที่คนไทยไม่มีโอกาสได้รับรู้จากประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะเหตุ

การที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในต่างประเทศนั่นเอง ด้วยเหตุนี้หากการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมมีความเบี่ยงเบนไปจากความเป็นจริง หรือนำเสนอภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมอย่างไม่ถูกต้องก็จะมีผลต่อการรับรู้ของผู้รับสารชาวไทยที่อาจจะมีความเข้าใจที่ผิด ๆ เกี่ยวกับชาวมุสลิม ในเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ได้นั่นเอง

อธิบายปรากฏการณ์หนังสือพิมพ์ไทย กับ การสะท้อนภาพความเป็นจริงของเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม

จากปรากฏการณ์การสะท้อนภาพของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมของหนังสือพิมพ์ไทย นั้น หากนำแนวคิดสื่อมวลชนกับการสะท้อนภาพความเป็นจริงทางสังคม มาอธิบายปรากฏการณ์ดังกล่าวแล้ว กล่าวได้ว่าจริงๆ แล้วหนังสือพิมพ์ไทยอาจไม่ได้นำเสนอเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมอย่างถูกต้องเป็นจริงเสมอไป กล่าวคือหนังสือพิมพ์ไทยไม่ได้ทำให้ประชาชนผู้รับสารได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นจริงในโลกของมุสลิมอย่างครบถ้วน รอบด้าน แต่อย่างใด แต่หนังสือพิมพ์ไทยที่เป็นประสบการณ์ทางอ้อมที่สำคัญในการเชื่อมระหว่างโลกแห่งความเป็นจริงของเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม กับการรับรู้ของผู้รับสาร ในฐานะของนายประจักษ์วาร ได้เลือกกลั่นกรอง เลือกสรรเฉพาะเรื่องราวบางเรื่อง บางเหตุการณ์ หรือบางแง่มุม ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม นำเสนอสู่ผู้รับสาร

กล่าวคือขณะที่ในโลกแห่งความเป็นจริงของเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมนั้นมีเรื่องราวเหตุการณ์เกิดขึ้นมากมาย ทั้งเรื่องดี เรื่องร้าย เรื่องที่ชาวมุสลิมเป็นผู้ก่อ เรื่องที่มุสลิมเป็นผู้ถูกกระทำ แต่หนังสือพิมพ์ไทยจะเลือกเฉพาะเหตุการณ์ในด้านลบของชาวมุสลิม ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้ง สงคราม ภัยพิบัติ ภัยธรรมชาติ หายนะในด้านต่างๆ ตลอดจนปัญหาและความวุ่นวายทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมในโลกของมุสลิม จนดูเหมือนว่าโลกของมุสลิมจะมีแต่เรื่องราวเหตุการณ์ร้ายๆ ขณะที่เหตุการณ์ในเชิงบวกเช่นเรื่องราวในเชิงสร้างสรรค์ในโลกของมุสลิมกลับถูกนำเสนอน้อยมาก หรือหากนำเสนอก็นำเสนอเพียงเป็นข่าวสั้นเล็กๆ รวมทั้งเหตุการณ์ในด้านร้ายต่างๆ เหล่านั้น หนังสือพิมพ์จะให้ความสำคัญ โดยทำให้ผู้รับสารเห็นว่าเหตุการณ์นั้นเป็นเรื่องเด่นเรื่องสำคัญของชาวมุสลิม โดยการกำหนดเรื่องพิจารณา (Agenda Setting) เช่นการนำเสนอเป็นข่าวเด่นหน้าหนึ่ง ข่าวเด่นหน้าใน หรือนำขึ้นหน้าแต่ประเด็นนั้นๆ ทำให้ผู้รับสารมีแนวโน้มที่จะเห็นว่าเรื่องราวเหตุการณ์นั้นเป็นเรื่องเด่นที่สุด สำคัญที่สุดของโลกมุสลิม ขณะที่อีกบางเหตุการณ์อาจมีความสำคัญมากกว่าแต่หนังสือพิมพ์กลับไม่นำเสนอ

หากแต่หนังสือพิมพ์ไทยจะนำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์ใดที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมขึ้นมา ก็มักนำเสนออย่างไม่เป็นกลาง ไม่ให้ความเป็นธรรมกับชาวมุสลิม โดยปรากฏผ่านเนื้อหาที่นำเสนอ เช่น การนำเสนอแหล่งข่าว แหล่งข้อมูลอื่นๆ มากกว่ามุสลิม ดังกรณีความขัดแย้งระหว่างอิรัก กับ สหรัฐ ก็มักจะอ้างอิงแต่แหล่งข่าวฝ่ายสหรัฐ ขณะที่แหล่งข่าวฝ่ายมุสลิมกลับถูกนำเสนอให้น้อยมาก รวมทั้งการอ้างอิงแต่สำนักข่าวตะวันตกเป็นหลัก ที่บางครั้งมีอคติต่อมุสลิม รวมทั้งในการนำเสนอ เนื้อหาที่มักนำเสนอเนื้อหาที่เป็นไปในทิศทางลบในเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ให้ภาพลักษณ์ของมุสลิมในทางลบ ที่ก็ล้วนแล้วแต่มีผลต่อการบิดเบือนความเป็นจริงของเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมได้ทั้งสิ้น

ทั้งนี้จากการประมวลผลการวิจัย การสร้างความเป็นจริงของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมของหนังสือพิมพ์ไทย พอจะประมวลผลได้ว่า

1. หนังสือพิมพ์ไทยมักจะอ้างอิงแต่แหล่งข่าวที่เป็นบุคคลที่ไม่ใช่มุสลิม มากกว่าชาวมุสลิมในเหตุการณ์ รวมทั้งมักใช้แหล่งข้อมูลจากสำนักข่าวตะวันตกเป็นหลัก ซึ่งบางครั้งมีมุมมองต่อชาวมุสลิมที่ไม่เป็นธรรมนัก
2. เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไทยมักจะแสดงให้เห็นความลำเอียงที่มีต่อชาวมุสลิมไม่น้อย เช่น นำเสนอแต่เนื้อหาที่เป็นไปในทิศทางลบต่อมุสลิม รวมทั้งอคติที่มีต่อบางสถานที่บางเหตุการณ์ เช่น ให้ภาพของประชาชนมุสลิมในด้านเดียวอยู่ตลอดเวลา อย่างเช่นปัญหาอิรัก-สหรัฐ ก็ให้ภาพของอิรักในด้านร้ายตลอด ภาพของประชาชนชาวอินโดนีเซียก็จะถูกสะท้อนออกมาแต่เรื่องร้ายๆ เสมอๆ
3. เนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไทยมักจะให้ภาพเป็นพิมพ์เขียว หรือแบบฉบับ (Stereotype) ของชาวมุสลิม ในเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ เช่น การให้ภาพลักษณ์ของมุสลิมก่อการร้าย หัวรุนแรง ก่อวินาศกรรม ในเหตุการณ์ปัญหาความรุนแรงที่มีมุสลิมเข้าไปเกี่ยวข้อง ให้ภาพลักษณ์การจลาจล-ประท้วง ทำร้ายชนกลุ่มน้อย ของชาวมุสลิมในอินโดนีเซีย ในเหตุการณ์ปัญหาความขัดแย้งในอินโดนีเซีย ให้ภาพลักษณ์ของการละเมิดมติ ฝ่ายินกฏ ไม่ให้ความร่วมมือ นอกสู้นอกทางตั้งสมอาวุธร้ายแรง ก่อวิกฤติ เป็นภัยเพื่อนบ้าน ภัยมนุษยชาติ กับอิรัก หรือผู้นำอิรัก ในกรณีพิพาทสหรัฐ-อิรัก เป็นต้น โดยหนังสือพิมพ์ไทยจะดักข่าอยู่ตลอดเวลาเมื่อนำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์ดังกล่าว จนกลายเป็นภาพพิมพ์หรือแบบฉบับของชาวมุสลิมในเหตุการณ์นั้นๆ ไปเสียแล้ว ทั้งนี้แม้ภาพเหล่านี้จะมีส่วนเสี้ยวของความเป็นจริงอยู่บ้างแต่ก็นำเสนออย่างคับแคบและมองเพียงแง่มุมเดียว ช้ำๆ ซากๆ ดิดจะรังเกียจเคียดฉันท
4. แบบฉบับในการเลือกนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมนั้น เน้นแต่เรื่องปัญหาและความขัดแย้ง ความรุนแรง ที่กระทบอารมณ์ความรู้สึกอย่างรุนแรงเป็นสำคัญ เช่น

การนำเสนอเหตุการณ์ในอินโดนีเซีย ก็เน้นย้ำแต่เรื่องการจลาจล ความขัดแย้งและทำร้ายชนกลุ่มน้อยของชาวมุสลิม ข่าวสงครามอิรัก-สหรัฐ การก่อวินาศกรรมที่มีความรุนแรง

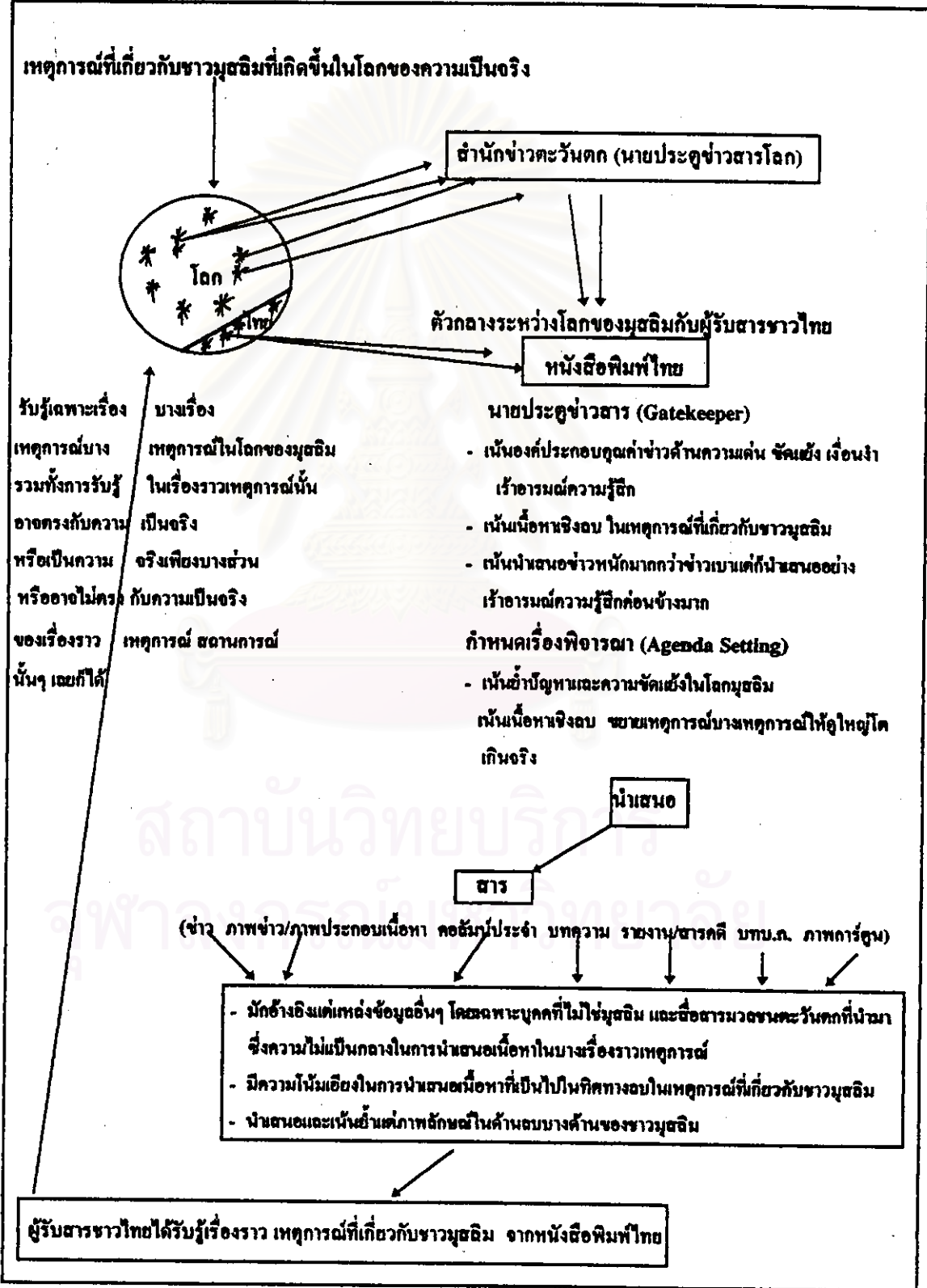
5. หนังสือพิมพ์ไทยชอบขยายเหตุการณ์ข่าวใหญ่โต นำกลัวจนความเป็นจริง ดังกรณีปัญหาผู้ก่อการร้ายภาคใต้ ที่หนังสือพิมพ์ไทยจะเห็นเป็นเรื่องคอขาดบาดตาย และมองว่าเป็นเรื่องของขบวนการก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน ที่มีกลุ่มประเทศมุสลิมหัวรุนแรงในตะวันออกกลาง มีชาติเพื่อนบ้านคอยหนุนหลัง รวมทั้งการพยายามโยงเหตุการณ์หลายๆ เหตุการณ์ให้เป็นเรื่องของผู้ก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดนในทุกเรื่อง กล่าวคือไม่ว่าจะเป็นการวางระเบิดในตลาดสด สถานีรถไฟ การเรียกค่าคุ้มครอง การฆาตกรรมที่เกิดขึ้น จะถูกโยงว่าเป็นเรื่องของมุสลิมที่ต้องการแบ่งแยกดินแดนตลอด ทั้งๆ ที่อาจจะเป็นเรื่องของโจร หรืออาชญากรรมธรรมดาทั่วๆ ไปก็ได้ ดังกรณีเกิดการเข้าใจผิดในหลายๆ ครั้งที่เกิดขึ้นนั่นเอง

การที่หนังสือพิมพ์เน้นย้ำแต่เรื่องโจรมุสลิมก่อการร้ายแบ่งแยกดินแดน โดยขยายเหตุการณ์จนดูน่ากลัว ทำให้ดูเหมือนว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มีแต่ความไม่สงบ เต็มไปด้วยความรุนแรงของผู้ก่อการร้าย ทำให้ประชาชนในภูมิภาคอื่นๆ มักมองว่าพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่อันตราย ไม่ค่อยมีใครอยากเข้าไปในพื้นที่มากนัก ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาในสี่จังหวัดชายแดนเองที่ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รวมทั้งทำให้ประเด็นที่น่าจะนำเสนออื่นๆ เช่นปัญหาความยากจนของประชาชน การพัฒนาคุณภาพคนในพื้นที่ถูกนำเสนอน้อยลงไป

กล่าวได้ว่าการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมที่หนังสือพิมพ์ไทยเป็นผู้ทำหน้าที่กลั่นกรอง เลือกเฟ้นนำเสนอ ในลักษณะต่างๆ ดังกล่าวนั้น เท่ากับเป็นการสร้างความเป็นจริงของเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมขึ้นมาใหม่ ซึ่งผลลัพธ์ก็คือ ความเป็นจริงทางสังคม หรือ เรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมที่นำเสนอทางหนังสือพิมพ์ไทยอาจไม่ใช่สถานการณ์ ที่เป็นจริงของเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมก็ได้ ดังนั้นเมื่อเรื่องราวเหตุการณ์ ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมต่างๆ เหล่านั้นถูกนำเสนอมาสู่การรับรู้ของผู้รับสาร โดยผู้รับสารจะได้เรียนรู้จากหนังสือพิมพ์ไทยที่เป็นผู้นำเสนอ ด้วยเหตุนี้เรื่องราวของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมจากการรับรู้ของผู้รับสารดังกล่าวนี้ จึงอาจไม่ถูกต้อง ตรงกับเรื่องราว ของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในโลกของความเป็นจริงได้ในที่สุดนั่นเอง

ดังจะนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความเป็นจริงในเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมของหนังสือพิมพ์ไทย มาสู่การรับรู้ของผู้รับสารชาวไทย ดังนี้

กรอบสรุปการสร้างความเป็นจริง กรณีเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมของหนังสือพิมพ์ไทย

ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาการสะท้อนภาพของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในภาพรวม โดยศึกษาเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในรอบ 1 ปี คือปี พ.ศ. 2541 และเป็น การสุ่มเลือกมาเพียง 52 วันเท่านั้น จึงทำให้เนื้อหาของเหตุการณ์บางเหตุการณ์ไม่มีความต่อเนื่องกัน รวมทั้งมีเรื่องราว เหตุการณ์ที่หลากหลายค่อนข้างมาก ดังนั้นจึงอาจจะทำให้ไม่สามารถชี้ชัดลงไปได้อย่างเต็มที่นักว่าหนังสือพิมพ์ไทยไม่ให้ความสำคัญเป็นกลาง เป็นธรรม หรือมีอคติต่อชาวมุสลิมอย่างเด่นชัดหรือไม่ ทั้งนี้เพราะมีเหตุการณ์ที่หลากหลายค่อนข้างมากไม่ว่าจะเป็นเรื่องกิจกรรมมุสลิมต่างๆ ไม่ได้มีประเด็นสำคัญอะไร เหตุการณ์ที่เป็นเรื่องระหว่างมุสลิมกับมุสลิม เหตุการณ์ระหว่างมุสลิมกับคู่กรณีกลุ่มต่างๆ ตลอดจนเหตุการณ์ที่มุสลิมเพียงถูกกล่าวถึง อ้างอิงถึงเท่านั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาลักษณะการสะท้อนภาพของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมโดยภาพรวมในโลกของมุสลิมทั้งมุสลิมในประเทศไทยและมุสลิมทั่วโลก ในเรื่องราวเหตุการณ์ต่างๆ ในทุกๆ ด้านที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ที่สะท้อนผ่านทางหน้าหนังสือพิมพ์ไทย ดังนั้นเหตุการณ์จึงมีความหลากหลาย ครอบคลุมเหตุการณ์ในทุกๆ ด้าน จึงอาจจะทำให้ไม่สามารถชี้ชัดลงไปได้ชัดเจนนักว่าหนังสือพิมพ์ไทยมีความเป็นกลาง ให้ความสำคัญเป็นธรรม หรือมีอคติต่อชาวมุสลิม หรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพราะเป็นการศึกษาเหตุการณ์ทั้งหมดในภาพรวมที่มีทั้งเหตุการณ์ระหว่างมุสลิมกับมุสลิม เหตุการณ์ระหว่างมุสลิมกับคู่กรณีต่างๆ เหตุการณ์ที่มุสลิมเพียงถูกกล่าวถึงถูกอ้างถึง รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ไป ของชาวมุสลิม ที่หนังสือพิมพ์เพียงแต่ทำหน้าที่รายงานสิ่งที่เกิดขึ้นเท่านั้น โดยไม่ได้มีประเด็นน่าสนใจอะไร

ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงน่าที่จะมีการศึกษาการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ในเรื่องราว เหตุการณ์เฉพาะกรณีศึกษาไป เช่นเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับกิจกรรมอิสลามโดยตรง หรือเหตุการณ์ระหว่างมุสลิมกับคู่กรณี กลุ่มต่างๆ และเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ทั้งต่อการที่จะทำความรู้เข้าใจต่อปัญหา หรือเป็นเรื่องที่อาจส่งผลกระทบต่อสังคมไทยหรือสังคมโลกโดยตรง เช่นประเด็นเรื่องการตรวจสอบอาวุธร้ายแรงในอิรัก ปัญหาในเรื่องดินแดนปกครองตนเองของปาเลสไตน์ ที่มีคู่กรณีระหว่างอิสราเอล และปาเลสไตน์ กรณีพิพาทระหว่างปากีสถานกับ อินเดีย ในเรื่องดินแดนเหนือแคชเมียร์ เป็นต้น เพื่อศึกษาว่าหนังสือพิมพ์ไทยฐานะคนกลางนั้น มีมุมมอง และความคิดเห็น ต่อเรื่องราว เหตุการณ์ในแต่ละกรณีศึกษานั้นอย่างไร ที่จะให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าหนังสือพิมพ์ไทยมีความเป็นกลาง ให้ความสำคัญเป็นธรรม หรือมีอคติต่อชาว

มุสลิมในเหตุการณ์นั้นๆ หรือไม่อย่างไร รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจ ความเข้าใจต่อปมของปัญหาเรื่องราว เหตุการณ์นั้นๆ อีกด้วย

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมระหว่างหนังสือพิมพ์ไทย ในฐานะหนังสือพิมพ์กระแสหลักของสังคม กับหนังสือพิมพ์ของชาวมุสลิมเอง ว่ามีการสะท้อนภาพหรือมีมุมมองต่อเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมเหมือนกันหรือแตกต่างกันอย่างไร และถ้าแตกต่างกันมีปัจจัยอะไรที่ทำให้มีมุมมองต่อเหตุการณ์ที่ต่างกันไป ทั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการทำความเข้าใจต่อเรื่องราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมในมุมมองที่หลากหลายนั่นเอง

3. ในงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิเคราะห์ผู้ส่งสาร คือหนังสือพิมพ์ไทยว่ามีการนำเสนอภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมออกมาอย่างไร ทั้งนี้โดยเชื่อกันว่าภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมที่นำเสนอทางหนังสือพิมพ์นั้นมีอิทธิพลต่อการรับรู้ในภาพลักษณ์และแบบฉบับของชาวมุสลิมที่เกิดขึ้นในใจผู้รับสาร ดังนั้นจึงน่าที่จะมีการศึกษาประชาชนชาวไทย ในฐานะผู้รับสาร ว่ามีการรับรู้ต่อภาพลักษณ์และแบบฉบับของชาวมุสลิมอย่างไร มีความสอดคล้อง เหมือนหรือแตกต่างกันกับภาพลักษณ์ของชาวมุสลิมที่ถูกนำเสนอทางหน้าหนังสือพิมพ์ไทยหรือไม่ อีกทั้งการรับรู้ในภาพลักษณ์และแบบฉบับของชาวมุสลิมเหล่านั้น เป็นผลมาจากการรับรู้จากหนังสือพิมพ์ไทยจริงๆ หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อศึกษาอิทธิพลของหนังสือพิมพ์ในการสร้างภาพลักษณ์และแบบฉบับของชนกลุ่มต่างๆ ต่อการรับรู้ของผู้รับสารนั่นเอง

4. ควรมีการสำรวจการรับรู้ ทัศนคติ ความคิดเห็นของชาวมุสลิมกลุ่มต่างๆ ในประเทศไทย เช่นนักวิชาการมุสลิม สื่อมวลชนมุสลิม นักศึกษามุสลิมทั้งนักศึกษาทั่วไป และนักศึกษาด้านศาสนา ตลอดจนประชาชนชาวมุสลิมโดยทั่วไป ว่ามีการรับรู้ ทัศนคติ หรือความคิดเห็นอย่างไร ต่อการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมของหนังสือพิมพ์ไทย ในกรณีเหตุการณ์ต่างๆ ตลอดจนมีปัจจัยอะไรที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ ทัศนคติ และความคิดเห็นของชาวมุสลิมกลุ่มต่างๆ เหล่านั้น ต่อการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไทย

5. ควรมีการสำรวจการรับรู้ของผู้รับสารชาวไทย ว่ามีการจัดลำดับความสำคัญต่อประเด็นปัญหาของเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม เหมือนหรือต่างกับที่หนังสือพิมพ์ไทยนำเสนอหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนในด้านการกำหนดเรื่องพิจารณา (Agenda Setting) ของประเด็นปัญหา เรื่องราว เหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมนั่นเอง

6. ควรมีการสำรวจความคิดเห็น ของประชาชนชาวมุสลิม ในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในการรับรู้ต่อประเด็น ปัญหาของชุมชนในพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้เองว่ามีการจัดลำดับความสำคัญต่อประเด็นปัญหาต่างๆ ของตนเองอย่างไร มีความสอดคล้องกับประเด็นปัญหา ต่างๆของพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่หนังสือพิมพ์ไทยนำเสนอหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้

เพื่อย้ำความสำคัญของแนวคิดสื่อมวลชนกับการสร้างความจริงทางสังคม ที่ว่าจริงๆ แล้วสิ่งที่สื่อมวลชนนำเสนอ นั้นอาจไม่ใช่สิ่งที่ถูกต้องของเรื่องราว เหตุการณ์ในสถานที่นั้นจริงๆ ก็ได้

7. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิม ชาวคริสต์ และชาวยุโรป โดยเน้นเหตุการณ์ที่เป็นเรื่องของศาสนาทั้งอิสลาม คริสต์ พุทธ ที่นำเสนอในสำนักข่าวตะวันตกโดยตรงเช่นสำนักข่าวรอยเตอร์ เอเอฟพี ยูพีไอ หรือเอพี ซึ่งเป็นนายประมุขข่าวสารของโลก ที่ทำหน้าที่นำเสนอข่าวสาร เหตุการณ์เหล่านั้นไปสู่การรับรู้ของประชาชนทั่วโลก ทั้งนี้โดยมีความคิดกันว่าสำนักข่าวเหล่านี้มีอคติหรือไม่ให้ความเป็นธรรมต่ออิสลามและโลกมุสลิม ดังนั้นจึงน่าจะได้ศึกษาการนำเสนอข่าวของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับศาสนาทั้ง 3 ศาสนา ว่าเป็นไปในทิศทางใด เหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อศึกษาว่าจริงๆ แล้วสำนักข่าวเหล่านี้มีอคติต่ออิสลามและมุสลิมมากกว่ากลุ่มอื่นๆ จริงๆหรือไม่อย่างไร

8. น่าจะมีการศึกษาการสะท้อนภาพของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชนกลุ่มอื่นๆ เช่น ชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่นๆ ในสังคมไทย ชาวคริสต์ หรือชาวอเมริกัน ว่าหนังสือพิมพ์ไทยมีการสะท้อนภาพกลุ่มคนเหล่านั้นออกมาอย่างไร เหมือนหรือแตกต่างกับการสะท้อนภาพของเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับชาวมุสลิมหรือไม่

9. ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำเสนอข่าวต่างประเทศ หรือกระบวนการนำเสนอข่าวต่างประเทศของหนังสือพิมพ์ไทย ว่ามีปัจจัยหรือกระบวนการอย่างไรในการนำเสนอข่าวดังกล่าว ทั้งนี้โดยอาจพิจารณาตั้งแต่แหล่งข้อมูลที่ได้มาของเนื้อหาข่าว การคัดเลือกข่าว การแปลข่าว และเรียบเรียงข่าว ตลอดจนขั้นตอนการนำเสนอว่าเป็นอย่างไร โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตในสถานการณ์การทำงานจริงของนักข่าวผู้ทำหน้าที่ดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาพของการนำเสนอเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศของหนังสือพิมพ์ไทยได้อย่างชัดเจนขึ้นนั่นเอง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย